

geldmaat

CCV centrum voor
criminaliteitspreventie en
veiligheid

Leidraad lokale aanpak geldezels

Jeugd en cyber

Versie 2, maart 2025
Team Jeugd en cyber CCV

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Naar een practice based aanpak	4
1.2	Leeswijzer	4
1.3	In deze versie	5
2	Achtergrondinformatie	6
2.1	Wat zijn geldezels?	6
2.2	Onderscheid in geldezels	6
2.3	Netwerken en geldezels	7
2.4	Ronselen van geldezels	8
2.5	Na het ronselen	11
2.5.1	Via bankrekening	11
2.5.2	Via Crypto	12
2.6	Wie lenen zich als geldezel?	13
2.7	Dader of slachtoffer?	13
2.8	First offender of meerdere antecedenten?	13
2.9	Wat zijn de consequenties voor een geldezel?	14
2.9.1	Strafrechtelijke consequenties	14
2.9.2	Bancaire consequenties	14
2.9.3	Civiele consequenties	16
	Lokale aanpak	17
2.10	Stappenplan	17
	Een aangestelde (gemeentelijke) projectleider	18
	Probleemanalyse	18
	Doel en beoogde resultaten van de aanpak	19
	Randvoorwaarden	19
	Draagvlak	19
	Samenwerking met de politie en OM	19
	Voldoende capaciteit, overlegstructuren en een convenant	20
	Activiteiten	20
	Duurzame borging	20
	Planning	21
2.11	Voorlichting	22
2.11.1	Doel voorlichting (gedragsverandering)	22
2.11.2	Communicatiestrategieën en gedragsverandering	22
2.11.3	Integrale aanpak	23
2.11.4	Beschikbaar materiaal	23
2.11.5	Social media campagne geldezels	25
2.11.6	Van beschikbaar materiaal naar een voorlichtingsplan	25
2.11.7	Monitoring	26
2.12	Aanpak first offenders	26
	Interventies als maatwerkpakket	26
	100% aanpak of niet?	26
	Gegevensuitwisseling	26
	Interventies	27
	Monitoring	28
	Communicatie	28
	Civielrechtelijke afdoening	28
2.13	Aanpak geldezels met meerdere antecedenten	30

	Aanpak vergelijkbaar met first offenders	30
2.14	Actiedag geldezels	31
	Monitoring	31
	Communicatie	31
3	Ondersteuning van het CCV	32
4	Bijlagen	32
4.1	Bijlage A. Toolkit repressieve aanpak voor politie	33
4.2	Bijlage B. Advies DRIO Noord-NL voor data-analys	35
4.3	Bijlage C. Voorbeeld flyer koppeling zorg om uit te delen tijdens actiedag	35
4.4	Bijlage D. Handleiding social media campagne	37
4.5	Bijlage E. Promokit Keerpunt	41
4.6	Bijlage F. Voorbeeld projectplannen uit de pilot	42

1 Inleiding

De leidraad Lokale aanpak geldezels is gericht op de integrale aanpak tussen gemeenten, politie, het OM, zorg en andere partners in de aanpak van geldezels in de leeftijd tot 27 jaar. Een geldezel is een katvanger die zijn of haar bankrekening, pinpas, crypto wallet (bij een crypto geldezel) of een ander betaalmiddel ter beschikking stelt voor het verplaatsen van crimineel vermogen. De geldezel sluit hierbij, al dan niet bewust, frauduleus verkregen geld door naar criminelen. De leidraad vloeit voort uit het thema jeugd en cyber zoals dat in de City Deal Lokale Weerbaarheid Cybercrime is gedefinieerd.

INZICHT 2024

Definitie geldezel: Op cyberfora worden geldezels ook wel ‘(bank)drops’ genoemd.

1.1 Naar een practice based aanpak

In deze leidraad is zoveel mogelijk de kennis en ervaring gebundeld vanuit de praktijk. Er is dankbaar gebruik gemaakt van de ervaringen vanuit de vier pilotgemeenten Almere, Enschede, Leeuwarden en Vlaardingingen, de CCV geldezel klankbordgroep, het City Deal geldezelproject¹ in de gemeente Haarlem, de regionale samenwerking Noord-Holland Veilig, Centurion, het Landelijk Meldpunt Internet Oplichting (LMIO), de Electronic Crimes Task Force (ECTF), de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), Betaalvereniging Nederland, de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR), de Regionale eenheid Rotterdam, de Haagse Hogeschool (HHS), Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR), Centrum Kinderhandel & Mensenhandel (CKM) en de Landelijke Associatie Van Gerechtsdeurwaarders (LAVG).

Deze leidraad is in ontwikkeling. In november 2023 is een viertal pilotgemeenten met hun partners gestart met de lokale aanpak van geldezels met ondersteuning vanuit het CCV. De ervaringen die worden opgedaan worden aan deze leidraad toegevoegd en de leidraad zal verder worden aangescherpt. Voorlichtingsmateriaal, projectplannen en andere tijdens de pilotfase ontwikkelde materialen worden daarbij ter beschikking gesteld. Om de aanpak breder te kunnen toetsen werd gelijktijdig met de start van de pilots een klankbordgroep van geïnteresseerde gemeenten ingericht. Eind 2025 wordt de leidraad afgerond en ligt er een practice based aanpak. Lezers worden in de tussentijd van harte uitgenodigd ervaringen, praktijkvoorbeelden en suggesties te delen met het CCV.

1.2 Leeswijzer

Het gaat in de leidraad om de lokale aanpak, waarbij samenwerking tussen relevante partners zoals gemeenten, politie, OM, banken, Halt, onderwijsinstellingen belangrijk is. De politie heeft de strafrechtelijke aanpak van geldezels meer en meer gestructureerd en gestandaardiseerd. Geldezels worden in dit proces gezien als verdachte van het delict (schuld)witwassen. In Bijlage A. Toolkit repressieve aanpak voor politie vindt men de toolbox ‘interventies voor politie’ waar de politie de verschillende werkprocessen zoals organisatie van een actiedag en het standaardverhoorplan kan vinden. De politie kan aansluiten op de gemeente als het gaat om specifieke taken die bij de

¹ <https://hetccv.nl/themas/cyberveiligheid/cybercrime/database-lokale-cyberprojecten/lokale-interventies-voor-geldezels/>

gemeente liggen, in het bijzonder preventie en voorlichting en flankerende maatregelen rondom jeugdigen die met de politie in aanraking zijn gekomen.

Geldezels, pakketbezorgers, drugsuithalers en explosievenplaatsers spelen binnen criminele netwerken een vergelijkbare rol: ze vormen de jonge aanwas die vaak vanuit een kwetsbare positie wordt gerekruteerd en ingezet voor uiterst risicovolle taken, terwijl de echte opdrachtgevers buiten schot blijven. In de opsporing worden zij vaak gezien als het laaghangend fruit; eenvoudig op te sporen en te vervolgen. Criminele groeperingen gebruiken kwetsbare personen (waaronder jongeren) ook wel als 'disposable armies' of 'disposables'.

Net als drugsuithalers die ladingen uit havens smokkelen en jongeren die explosieven plaatsen bij afpersingszaken, vormen geldezels een onmisbare schakel in ondermijnende criminaliteit. Ze faciliteren illegale geldstromen en houden criminele netwerken in stand, terwijl zij zelf slechts (soms) een fractie van de opbrengst krijgen en grote juridische risico's lopen. Hoewel deze leidraad specifiek gericht is op geldezels, zijn de inzichten over interventies, betrokken partijen en criminele uitbuiting breder toepasbaar binnen de aanpak van georganiseerde criminaliteit. De leidraad lokale aanpak geldezels gaat in op vier onderwerpen:

- Randvoorwaarden voor de aanpak
- Voorlichting
- Aanpak van first offenders
- Geldezels met meerdere antecedenten

Voordat deze onderwerpen in hoofdstuk 3 verder worden uitgewerkt, staat in hoofdstuk 2 achtergrondinformatie over geldezels centraal.

1.3 In deze versie

In deze versie van de Leidraad zijn verschillende verbeteringen en aanvullingen doorgevoerd. Nieuwe wetenschappelijke inzichten zijn verwerkt, definities zijn aangescherpt en er is extra aandacht besteed aan recente ontwikkelingen binnen dit thema. Daarnaast zijn praktijkinzichten en voorbeelden uit de pilots toegevoegd om de Leidraad concreter en toepasbaarder te maken.

Op basis van de vier lopende pilotgemeenten biedt deze versie inzicht in het samenstellen van een projectteam, het opstellen van een projectplan met partners en de eerste ervaringen met zowel de preventieve als repressieve aanpak.

De pilots lopen door tot Q2 2025. Na verwerking van alle resultaten verschijnt in Q4 de volledig gevalideerde versie van de Leidraad. De Leidraad zal gepresenteerd worden tijdens het eindcongres City Deal in november 2025.

Laat het ons gerust weten als je nog aanvullingen of verbeterpunten heeft voor een volgende versie.

2 Achtergrondinformatie

2.1 Wat zijn geldezels?

Een geldezel (money mule) is een katvanger die zijn of haar bankrekening, pinpas, crypto wallet (bij een crypto geldezel) of een ander betaalmiddel ter beschikking stelt voor verplaatsen van crimineel vermogen.² Geldezels maken zich schuldig aan witwassen, een misdrijf dat criminelen in staat stelt om hun criminele activiteiten uit te voeren. Het brengt niet alleen schade aan de slachtoffers wiens geld wordt weggenomen, ook de geldezel loopt het risico op schade.³ Van dit risico zijn geldezels zich vaak niet bewust.

2.2 Onderscheid in geldezels

In het algemeen wordt onderscheid gemaakt tussen de onwetende of onbewuste geldezels, de bewuste (al dan niet in voorwaardelijke opzet-sfeer) geldezels en de medepleger. Deze drie categorieën vragen elk om een iets andere aanpak.

Een **onwetende geldezel** is zich niet bewust van zijn of haar bijdrage aan criminele activiteiten en kan het in feite ook niet verweten worden dat hij een bijdrage levert. Onwetende geldezels kunnen bewust gemaakt worden. Door in te zetten op het vergroten van de bewustwording, kunnen zij worden weerhouden van het leveren van die bijdrage. Communicatie om de bewustwording met gedragsverandering te vergroten is de belangrijkste interventie in dit geval.

INZICHT 2024

Let wel; er bestaat een kans dat de onwetende geldezel een bewuste geldezel wordt. Vanuit de psychologie weten we dat iemand zich wel degelijk bewust kan zijn van iets (bv. de risico's), maar dan toch het gedrag vertoont waarvan hij bewust is dat het niet goed is, bijvoorbeeld omdat zijn/haar hele omgeving het ook niet doet en het afkeurt als je het wel zou doen. Dan werkt het niet om met communicatie in te zetten op bewustwording van het gevaar of probleem. Daar in hoofdstuk 2.11.2 meer hierover.

Bij de **bewuste geldezel** is er sprake van waarschuwingssignalen dat er mogelijk iets misgaat en zij betrokken worden bij criminele activiteiten. Ook hier speelt communicatie een belangrijke rol. Het bieden van handelingsperspectief om uit de situatie te kunnen komen is daarnaast van belang. Een bewuste geldezel kan veroordeeld worden voor medeplichtigheid of medeplegen aan witwassen. Bij geldezels gaat het vaak om **medeplichtigheid**. Dit betekent dat hij of zij behulpzaam is aan het plegen van een strafbaar feit.

In het geval van een **medepleger** werkt de geldezel bewust en nauw samen met anderen, waarbij de geldezel bijvoorbeeld meerdere rekeningen ter beschikking stelt aan een organisatie en deze ook actief opent. De medepleger weet goed dat het een bijdrage levert aan een criminele organisatie. Volgens vaste rechtspraak is voor medeplegen vereist dat er sprake is van een voldoende nauwe en

² De wetenschappelijk definitie van een money mule is: een persoon die zijn of haar bankgegevens al dan niet bewust ter beschikking stelt aan criminelen ten behoeve van het wegsluizen van frauduleus verkregen gelden (Oerlemans, Custers, Pool, & Cornelisse, 2016).

³ Ouders zijn aansprakelijk voor schade veroorzaakt door kinderen jonger dan 14 jaar. Voor kinderen van 14 of 15 jaar geldt dit ook, tenzij ouders kunnen bewijzen dat ze de schade niet konden voorkomen. Pubers van 16 en 17 zijn zelf aansprakelijk, maar als de ouders nalatig zijn geweest, kunnen ook zij worden aangesproken.

bewuste samenwerking met een of meerdere andere personen. Daarbij ligt het accent op de samenwerking en minder op de vraag wie welke feitelijke handelingen heeft verricht. Hier helpt het om een bewustwording van de pakkans en sanctiekans en sanctiezwaarte duidelijk te maken en lik op stuk beleid te geven. Bij medeplegers ligt de nadruk op het strafrecht en heeft de gemeente vooral vanuit jeugdzorg een taak.

Zowel bij de onbewuste en de bewuste geldezels als bij hun medeplegers moet er specifieke aandacht worden besteed aan het aspect van uitbuiting. Eenmaal betrokken bij criminele activiteiten is het vaak niet eenvoudig om er weer uit te stappen. Dit komt doordat criminele organisaties misbruik maken van kwetsbaarheden van hun betrokkenen. Hierover meer in hoofdstuk 2.4.6.

2.3 Netwerken en geldezels

Het onderzoek "Recruiting co-offenders for financial cybercrime: an analysis of police investigations into cybercriminal networks" door Luuk Bekkers, Rutger Leukfeldt en Edward Kleemans, gepubliceerd in december 2024⁴, onderzoekt hoe financiële cybercriminele netwerken medeplichtigen werven.

De studie analyseerde 15 afgesloten politieonderzoeken naar cybercriminele netwerken in Nederland. De bevindingen tonen aan dat kernleden van deze netwerken verschillende soorten medeplichtigen nodig hebben om financiële cybercriminaliteit succesvol te plegen. Deze medeplichtigen kunnen worden gecategoriseerd als professionele facilitators, gerekruteerde facilitators en geldezels. In één van de onderzochte politiezaken werden wel 417 geldezels geïdentificeerd. Ook het rapport Online fraude in beeld, Fenomeenbeeld 2024⁵ bevestigt de rol van geldezels in het verplaatsen van criminele opbrengsten in criminele netwerken. Ze zijn onlosmakelijk verbonden met financiële cybercriminaliteit.

Het onderzoek van Bekkers et al., (2024) laat zien dat geldezels vaak worden gerekruteerd via bekenden in hun sociale omgeving of door gerichte benadering via sociale media. Jongeren, studenten, nieuwkomers in een land en financieel kwetsbare personen lopen een verhoogd risico. Wervingsstrategieën variëren van het aanbieden van snelle en makkelijke verdiensten ("verdien €500 in een dag") tot manipulatie en misleiding, bijvoorbeeld door te suggereren dat het gaat om een legitieme financiële dienst. In sommige gevallen worden slachtoffers onder druk gezet of zelfs bedreigd om hun bankrekening af te staan.

Het proces begint vaak met een eerste contact via een bekende – een vriend, klasgenoot of iemand uit de buurt – of met een bericht op sociale media waarin snel geld wordt beloofd in ruil voor het tijdelijk gebruiken van een bankrekening. Jongeren en financieel kwetsbare personen worden hier meestal doelgericht voor benaderd. Zodra iemand instemt, wordt hen gevraagd hun bankpas en pincode af te geven of zelf geld over te maken naar een derde partij. In eerste instantie ontvangen ze soms een kleine vergoeding, waardoor ze het idee krijgen dat er weinig risico aan verbonden is. Maar al snel kunnen ze onder druk worden gezet om vaker hun rekening te gebruiken, met dreigementen of valse beloftes over grotere geldbedragen.

Een verontrustende ontwikkeling is dat geldezels niet alleen hun bankrekening moeten afstaan, maar ook hun identiteitskaart of paspoort. Hiermee openen criminelen online bankrekeningen en cryptowallets op naam van de geldezel, zonder dat deze doorheeft hoeveel transacties er via hun identiteit lopen. In sommige gevallen worden identiteitsbewijzen zelfs doorverkocht binnen criminele netwerken.

---

⁴ Bekkers, L., Leukfeldt, R., & Kleemans, E. (2024). *Recruiting co-offenders for financial cybercrime: An analysis of police investigations into cybercriminal networks*. *Trends in Organized Crime*. <https://doi.org/10.1007/s12117-024-09556-y>

⁵ Rapport Online fraude in beeld, Fenomeenbeeld 2024 chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/onderwerpen/publicaties/2025/fenomeenbeeld-online-fraude-in-infographics.pdf

Het **Centrum voor Meldingen Identiteitsfraude (CMI)** is het centrale loket voor vragen en ondersteuning rondom identiteitsfraude. Bij het CMI kan men terecht voor:

- Het melden van identiteitsfraude;
- Tips en adviezen om identiteitsfraude te voorkomen;
- Ondersteuning en begeleiding voor slachtoffers van identiteitsfraude.

Bij een melding neemt het CMI contact op met de melder en schakelt, indien nodig, relevante ketenpartners in, zoals de Belastingdienst, politie of RDW.

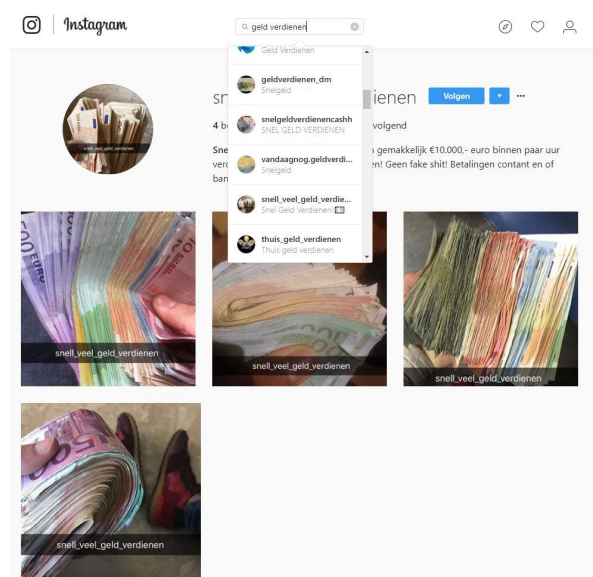
2.4 Ronselen van geldezels

Geldezels kunnen op verschillende manieren worden geronseld. Een paar voorbeelden uit de praktijk lichten wij specifiek toe:

- via social media
- via marktplaats.nl of veilingssite
- via romance scams
- via vacaturefraude
- via de directe omgeving (in de wijk, binnen bepaalde groepen)
- via afpersing of afdreiging, en bijvoorbeeld door het al dan niet bewust geven van identiteitsgegevens

2.4.1 Social media

Het ronselen van geldezels via social media gebeurt op verschillende manieren. Op verschillende accounts op bijvoorbeeld Instagram en Telegram (met namen zoals 'snelgeldverdienen' of 'moneymakers') zijn actieve ronselaars actief op zoek naar met name meerderjarige jongeren die snel geld willen verdienen.

6

⁶ Bron: <https://www.bureaujeugdmedia.nl/geldezels-worden-geronseld-via-instagram/>

2.4.2 Vacaturefraude

Vacaturefraude komt veel voor. Sommige organisaties die vacatures plaatsen zijn hier bewust van en proberen voorlichting te geven zodat potentiële geldezels hier niet in trappen⁷. Op een schijnbaar betrouwbare vacaturesite krijgt de potentiële geldezel een mooie baan aangeboden. Enkele voorbeelden van toepassingen met een geldezel bij vacaturefraude zijn:

- Je wordt benaderd voor een financiële of administratieve functie waarbij je jouw (betaal)rekening moet gebruiken om geld te laten storten en vervolgens dat door te storten of in contanten op te nemen en af te leveren. Hier staat dan vaak een aantrekkelijke vergoeding tegenover die je direct mag inhouden op het gestorte bedrag.
- Een vacature van een zogenaamd goed doel of hulpgevende instantie of stichting. Je krijgt dan het verzoek om tegen vergoeding geld over jouw eigen rekening te laten lopen.

2.4.3 Marktplaatsen en veilingsites

Ook op online marktplaatsen en veilingsites zijn ronselaars actief. Ze hebben dan bijvoorbeeld 'foutief' €2.500 in plaats van €250 euro betaald voor een mooie camera en vragen om het verschil terug te storten, naar een andere rekening.

2.4.4 Romance scams

Een romance scam is een vorm van oplichting waarbij oplichters zich voordoen als potentiële romantische partners om het vertrouwen van hun slachtoffers te winnen. Nadat ze een emotionele band hebben opgebouwd, vragen ze hun slachtoffers om geld over te maken onder verschillende voorwendsels, zoals voor vliegtickets of medische noodgevallen en wordt hun eigen bankrekening al snel misbruikt door de oplichter om geld door te sluisen.

2.4.5 Via de directe omgeving

Het ronselen vindt niet alleen online plaats. Ook op school of in de wijk gebeurt dit, vaak via-via. Hierbij kan misbruik worden gemaakt van vertrouwen of kunnen statussymbolen als dure kleding van de ronselaar indruk maken en doorslag geven tot het uitlenen van de bankpas.

INZICHT 2024

Vanuit de pilot zijn er nog een aantal andere ronsellocaties geïdentificeerd. Denk hierbij aan jeugdzorgcentra, daklozencentra, beschermde woonvormen en locaties voor financiële ondersteuning. De jongeren worden hier opgewacht door ronselaars die het hebben gemunt op de kwetsbaren. Hierbij wordt zelfs rekening gehouden met het moment waarop jongeren bijvoorbeeld hun uitkering gestort krijgen.

2.4.6 Criminele uitbuiting

Bij de aanpak van criminele jongeren is het belangrijk te beseffen dat niet iedereen vrijwillig een strafbaar feit pleegt. Slachtofferschap en daderschap lopen vaak door elkaar: jongeren kunnen onder druk, bedreiging of chantage in de criminaliteit belanden, zelfs als ze aanvankelijk vrijwillig handelden. Zonder tijdige hulp kunnen zij verharderen of zelf anderen gaan ronselen. Dit maakt criminele uitbuiting lastig te herkennen en aan te pakken.

Criminele uitbuiting is een vorm van mensenhandel waarbij jongeren worden gedwongen strafbare feiten te plegen, terwijl de opbrengsten (deels) naar de uitbouter gaan. Dit gebeurt niet alleen door fysiek geweld of bedreiging, maar ook door misbruik van kwetsbaarheid, zoals afhankelijkheidsrelaties, psychische problemen of schulden.

⁷ Zie <https://www.jobsonline.nl/nieuws/vacaturefraude-uitleg/>

Daarnaast ervaren jongeren hoge drempels bij het zoeken van hulp, door schaamte, angst voor represailles of een gebrek aan alternatieven. De impact van dit probleem raakt niet alleen de jongeren zelf, maar ook hun families en de samenleving door stress, angst en toegenomen onveiligheid⁸.

Omgaan met uitbuiting bij geldezels.

Uitbuiting en dwang zijn ernstige problemen die een gerichte aanpak vereisen. Om jongeren, ouders en betrokken professionals beter te ondersteunen, zijn drie pijlers te onderscheiden⁹:

1. **Politie: signaleren en uitvragen**

Politieagenten spelen een belangrijke rol in het herkennen en uitvragen van signalen van uitbuiting. Het standaardverhoorplan biedt ondersteuning bij het stellen van gerichte vragen, en trainingen kunnen agenten beter toerusten om signalen van dwang of uitbuiting tijdig te herkennen. Daarnaast kan gedacht worden aan het uit te vragen tijdens het “stop-gesprek uit hoofdstuk 2.13”.

2. **Communicatie richting jongeren**

Het is belangrijk dat jongeren weten wat dwang inhoudt, hoe ze het kunnen herkennen en waar ze terecht kunnen voor hulp. Samenwerking met organisaties zoals het **Centrum tegen Kinderhandel en Mensenhandel (CKM)**¹⁰ en **Keerpunt**¹¹ is hierbij van groot belang. Zij bieden expertise en ondersteuning om lokaal de juiste zorgpartners in te schakelen. Daarnaast kunnen jongeren bij Keerpunt terecht om anoniem te chatten met hulpverleners.

Bij communicatie richting jongeren is het belangrijk dat:

- **Bewustwording wordt gecreëerd:** Jongeren leren dat “gratis” nooit echt gratis is en hoe ze misleiding en dwang kunnen herkennen.
- **Er wordt aangesloten bij hun belevingswereld:** Boodschappen moeten jongeren aanspreken, met oog voor kwetsbare groepen, zoals jongeren die niet in staat zijn te werken of zich in een kwetsbare thuissituatie bevinden. Verdiep je hierbij ook in de straatcultuur en de rol van geld en status voor het verkrijgen van respect.
- **Gerichte programma's worden ingezet:** Initiatieven met een leerlijn aan scholen over onderwerpen zoals uitbuiting, digitale weerbaarheid en risicogedrag.

3. **Zorg: signalering en handelingsperspectief**

Zorgprofessionals spelen een sleutelrol in het herkennen van signalen van uitbuiting en het bieden van handelingsperspectieven. Dit vereist een nauwe samenwerking tussen zorg en veiligheid. Organisaties zoals **Fier** en hun hulpplatform **Keerpunt** en **STRDR** bieden hierbij aanvullende ondersteuning.

- **Fier/Keerpunt:** Keerpunt is specifiek ingericht om jongeren bewust te maken van de risico's van uitbuiting en om hen toegang te geven tot hulp. Via een speciale landingspagina over geldezels kunnen jongeren (anoniem) chatten met hulpverleners, vragen stellen en, indien nodig, worden doorverwezen naar offlinehulp.
- **CKM:** Het CKM kan in samenwerking met zorgpartners een brug slaan tussen jongeren en hulpverlening, en biedt inzichten in het signaleren en aanpakken van dwang en uitbuiting.
- **STRDR:** Biedt:
  - tools/ workshops voor jongeren en professionals
  - begeleiding en ondersteuning van jongeren en hun gezin

⁸ <https://www.hetckm.nl/dossiers/criminele-uitbuiting-van-nederlandse-jongeren-nl/kijken-met-andere-ogen-i/>

⁹ <https://strdr.nu/>

¹⁰ <https://www.hetckm.nl/>

¹¹ <https://keerpunt.chat/>

- stage-/ dagbesteding/ werkervaringsplek voor jongeren met een 'verleden' of een 'heden'

Samenwerken om signalen te delen

In verschillende gemeenten worden professionals opgeleid om signalen van uitbuiting bij jongeren vroegtijdig te herkennen en hierop te handelen. In Enschede wordt bijvoorbeeld lokaal een netwerk opgebouwd waarin zorg- en veiligheidspartners informatie delen en samen oplossingen zoeken. Zij krijgen hiervoor een training over criminele uitbuiting verzorgd door STRDR¹². Het is belangrijk dat signalen vanuit verschillende gemeenten en hulporganisaties, zoals Fier en CKM, op een centrale manier worden gedeeld om een breder inzicht te krijgen in patronen van uitbuiting en dwang.

Focus op ouders

Naast jongeren is ook de betrokkenheid van ouders essentieel. Ouders kunnen belangrijke signalen opvangen, maar weten vaak niet waar ze terecht kunnen voor hulp. **Keerpunt** biedt via hun website informatie en handelingsperspectieven, en verwijst ouders indien nodig door naar gespecialiseerde hulp. Voor intensievere ondersteuning wordt ook verwezen naar hulporganisaties zoals **Fier**, die werken aan methodieken om ouders beter te informeren en te begeleiden.

TIP

- Pilot gemeente Enschede doet ervaring op met de SKJ-training voor professionals over criminele uitbuiting van STRDR. De ervaring wordt gedeeld in de volgende versie van de Leidraad. Maar vraag gerust tussentijds naar een update.
- Pilot gemeente Vlaardingen ontwikkeld een signaalherkenningkaart voor professionals naar verwachting gereed in Q3 2025. Vraag gerust tussentijds naar een update.

Project 'Geldezel: al krijg ik geld mee! No Way!'

Dit project is opgezet om kwetsbare jongeren online te bereiken en hen bewust te maken van de risico's en illegale praktijken rondom geldezels. Jongeren worden via gerichte advertenties naar een specifieke landingspagina op het hulpplatform **Keerpunt** geleid.

De landingspagina biedt:

- Informatie over de illegale aard van handelen als geldezel.
- Uitleg over de risico's en gevolgen van betrokkenheid bij geldezels.
- Een anonieme chatfunctie waar jongeren in gesprek kunnen gaan met gespecialiseerde hulpverleners, vragen kunnen stellen en hulp kunnen aanvragen.

Indien nodig wordt de hulp omgezet van online ondersteuning naar offline begeleiding via organisaties zoals **Fier** en andere lokale zorgpartners. Het doel is om jongeren minder vatbaar te maken voor cybercriminelen, slachtofferschap te voorkomen en jongeren die al betrokken zijn te helpen uit het criminele circuit te stappen.

2.5 Na het ronselen

2.5.1 Via bankrekening

Geldezels stellen over het algemeen een bankrekening en pinpas/pincode ter beschikking. De criminele organisatie die van de geldezel gebruik maakt, zal vervolgens middels de 1ct verificatie meerdere bankrekeningen, telefoonabonnementen en andere zaken kunnen opstarten. De criminelen

¹² <https://strdr.academy/criminele-uitbuiting>

storten geld dat ze van een andere rekening hebben gestolen op de rekening van de geldezel. Dit kan gaan om grote bedragen. Aan ontvangen zit geen limiet. Wel gaat er een lampje branden bij de bank bij ongebruikelijke transacties.

In de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft)¹³ staat dat banken en andere instellingen moeten voorkomen dat geld wordt witgewassen via hun systemen, zoals bankrekeningen. Op ongebruikelijke transacties wordt gemonitord door banken. Of een betaling ongebruikelijk is, wordt bepaald aan de hand van objectieve en subjectieve indicatoren, witwasrisico's, zoals ongewone geldopnames, stortingen en betalingen met contant geld en geldwisseltransacties van ongewone bedragen. Criminelen zijn slim en weten dat de houdbaarheid van een geldezel beperkt is. Hier wordt rekening mee gehouden door meerdere rekeningen per geldezel te openen. In sommige gevallen worden meer dan honderd geldezels ingezet voor een enkel cybercrime delict zoals hacken¹⁴. Het geld op de rekeningen van de geldezels wordt zo snel mogelijk opgenomen. Op dat moment is het criminele geldspoor doorbroken. Het is immers niet meer te na te gaan wat daarna met het geld gebeurt. Ook kan het geld worden geïnvesteerd in crypto, cadeaukaarten en dure items om het geldspoor te doorbreken.

De gevolgen van het ter beschikking stellen van een enkele bankrekening zijn daarmee vaak niet te overzien. Om te voorkomen dat geldezels verder in de ellende komen, is het belangrijk dat hulpverlening vanuit de gemeente op gang komt om hen uit deze situatie te helpen, waarbij identiteitsfraude en langlopende financiële verplichtingen die op hun naam worden aangegaan, geen uitzondering zijn. De financiële problemen die ontstaan kunnen onder meer leiden tot verder afglijden van een geldezel in de criminaliteit. Ook ouders kunnen in grote problemen komen, vanwege de financiële verantwoordelijkheid die zij voor jongeren hebben. Het is vanuit dit oogpunt dat ingrijpen en begeleiding van belang zijn.

2.5.2 Via Crypto

Witwassen via cryptovaluta volgt een proces dat sterk lijkt op dat via bankrekeningen, maar met specifieke kenmerken die het bijzonder aantrekkelijk maken voor criminelen.

In tegenstelling tot traditionele financiële systemen, is er bij cryptovaluta geen centrale instantie, zoals een bank, die toezicht houdt op transacties. Dit gebrek aan toezicht, gecombineerd met de onafhankelijkheid en anonimiteit van cryptovaluta, biedt criminelen de mogelijkheid om hun activiteiten te verhullen. Door gebruik te maken van cryptotransacties kunnen zij niet alleen overheidscontrole ontwijken, maar ook illegale handel faciliteren of sancties omzeilen.

De technologie achter cryptovaluta, gebaseerd op een combinatie van een private key en een public key, speelt een cruciale rol in dit proces. De private key, een unieke digitale handtekening, geeft toegang tot cryptovaluta en wordt gebruikt om transacties te ondertekenen. Deze sleutel is essentieel voor de controle over wallets en is niet te herstellen bij verlies. Een public key daarentegen fungeert als ontvangstadres voor cryptovaluta. Samen vormen deze sleutels de beveiligingsbasis van blockchainnetwerken. Het systeem is te vergelijken met een persoonlijke handtekening die gekoppeld is aan een verificatieprotocol, waardoor transacties betrouwbaar en veilig lijken.

Om toegang te krijgen tot cryptovaluta gebruiken gebruikers een digitale wallet. In veel gevallen is identificatie vereist om een wallet te openen, maar criminelen omzeilen dit door geldezels in te zetten. Deze geldezels openen wallets en dragen de private key over aan de criminele organisatie, die vervolgens controle krijgt over de wallet zonder dat hun identiteit wordt blootgelegd.

¹³ Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financiële-sector/aanpak-witwassen-en-financiering-terrorisme/veelgestelde-vragen-wwft#anker-1-wat-is-de-wet-ter-voorkoming-van-witwassen-en-financieren-van-terrorisme>

¹⁴ Bron: Money Mules and Cybercrime Involvement Mechanisms: Exploring the Experiences and Perceptions of Young People in the Netherlands' van Bekkers, L., Van Houten, Y., Spithoven, R., & Leukfeldt, E. R. (2023)

Een concreet voorbeeld uit de jurisprudentie illustreert deze werkwijze:

In een strafzaak¹⁵ plaatste een oplichter advertenties op social media waarin mensen werden uitgenodigd om snel geld te verdienen. Geïnteresseerden kregen een arbeidsovereenkomst en moesten vervolgens bankbetalingen ontvangen van zogenaamde collega's. Deze bedragen werden omgezet in cryptovaluta via accounts die de geldezels zelf hadden aangemaakt bij verschillende cryptobedrijven. Nadat de bitcoins op de wallet van de geldezel stonden, werd hen opgedragen deze over te maken naar een extern bitcoinadres van de oplichter. Als beloning mocht de geldezel een klein bedrag houden. De bron van het geld bleek afkomstig van oplichting via Marktplaats. Deze combinatie van technologische complexiteit, anonimiteit en de inzet van geldezels maakt witwassen via cryptovaluta een krachtig instrument voor criminelen.

2.6 Wie lenen zich als geldezel?

De groep geldezels is zeer heterogeen. Toch zijn er bepaalde eigenschappen die de kans om geldezel te worden, vergoten. Uit onderzoek¹⁶ blijkt namelijk dat geldezels vaak kwetsbaar of makkelijk te beïnvloeden zijn. Denk hierbij aan migranten, jongeren met schulden, licht verstandelijk beperkte (LVB) jongeren of jongeren die opgroeien in achterstandsituaties waarbij sociaal en economische problematiek een rol speelt. Schadelijke invloeden van vrienden of kennissen (of zelfs uitbuiting) en het perspectief om makkelijk snel geld te verdienen kan de jongeren verleiden naar criminaliteit. Let op: het gaat vaak om kwetsbare jongeren, maar niet uitsluitend!

2.7 Dader of slachtoffer?

De persoon wiens geld frauduleus wordt verkregen en door een geldezel wordt weggesluisd is duidelijk een slachtoffer. Degene die de fraude heeft opgezet en van het geld profiteert is even duidelijk een dader. Bij de geldezel ligt dader- of slachtofferschap wat genuanceerder. Voor de wet is de geldezel vaak een dader, maar als het gaat om naïviteit, goedgelovigheid en het helpen van 'een vriend' is de geldezel misschien ook wel slachtoffer. Op de persoon die bewust de risico-inschatting maakt om zich te lenen als geldezel is het etiket dader van toepassing.

Bij de interventies die in deze Leidraad worden aangereikt is het daarom goed om dit onderscheid in het achterhoofd te houden en te bezien wat bij de betreffende dader en al dan niet slachtoffer het beste kan worden ingezet. Of iemand een onbewuste of bewuste geldezel is zou dan moeten worden meegenomen bij de vraag of een strikt strafrechtelijke aanpak wel effectief is. Deze Leidraad biedt daarvoor ook een ander perspectief.

2.8 First offender of meerdere antecedenten?

In het kader van deze leidraad wordt van een first offender gesproken als hij/zij nog geen antecedenten heeft en het witwassen als geldezel het eerste strafbare feit is. Bij een geldezel met meerdere antecedenten gaat het om een persoon die al meerdere strafbare feiten heeft gepleegd. Het onderscheid wordt gemaakt met de gedachte dat een first offender zo snel als mogelijk van een potentieel crimineel pad moet worden gehaald. Dit vraagt om inzet van andere interventies dan bij een jongere die al vaker met politie/justitie in aanraking is geweest.

---

¹⁵ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBROT:2019:2408>

¹⁶ Bron: Money Mules and Cybercrime Involvement Mechanisms: Exploring the Experiences and Perceptions of Young People in the Netherlands' van Bekkers, L., Van Houten, Y., Spithoven, R., & Leukfeldt, E. R. (2023)

2.9 Wat zijn de consequenties voor een geldezel?

De kans dat een geldezel wordt betrapt is vrijwel zo niet volledig 100%. Het slachtoffer doet aanmelding en/of de bank signaleert vreemde transacties. Er zijn drie soorten consequenties:

- Strafrechtelijke consequenties
- Bancaire consequenties
- Civielrechtelijke gevolgen

2.9.1 Strafrechtelijke consequenties

Een bewuste geldezel kan worden veroordeeld voor medeplichtigheid aan (schuld)witwassen. Schuldwitwassen heeft betrekking op de verdachte die niet wist, maar wel redelijkerwijs had moeten weten (had moeten vermoeden) dat het geld uit enig misdrijf afkomstig was. Een strafrechtelijke veroordeling, maar ook het opleggen van een strafbeschikking door het OM, wordt aangetekend op de justitiële documentatie van de geldezel. Dit kan consequenties hebben voor het aanvragen van een verklaring omtrent het gedrag en daarmee voor de kansen op de arbeidsmarkt.

Note: Als alternatieve afdoeningen worden onder ander de waarschuwingsbrief en stopgesprek gecombineerd met terugbetaling ingezet. Als de geldezel voldoet aan de gestelde voorwaarden, blijft hij of zij buiten het strafrecht. Daarbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat terugbetaling niet altijd haalbaar is.

2.9.2 Bancaire consequenties

Geldezels worden over het algemeen geregistreerd in de Incidentenregisters van de banken, namelijk het incidentenregister van de bank, het Interne Verwijzingsregister (IVR/IVA) en het Externe Verwijzingsregister (EVR/EVA). Het IVR kan alleen door de desbetreffende financiële instelling (zoals de "eigen" bank van de geldezel) worden bekeken; het EVR ook door andere financiële instellingen.

Het "Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen"¹⁷ (hierna: het Protocol) regelt de uitwisseling van gegevens over incidenten tussen financiële instellingen via de verschillende incidentenregisters. In het IVR en het EVR zijn persoonsgegevens opgenomen van (rechts)personen die bij een incident betrokken zijn geweest. Als 'incident' in het Protocol wordt aangemerkt:

"Een gebeurtenis die als gevolg heeft, zou kunnen hebben, of heeft gehad dat de belangen, integriteit of veiligheid van de cliënten of medewerkers van een financiële instelling, de financiële instelling zelf of de financiële sector in het geding zijn of kunnen zijn, zoals het falsificeren van nota's, identiteitsfraude, skimming, verduistering in dienstbetrekking, phishing en opzettelijke misleiding."

Recent¹⁸ heeft een van de banken een toelichting gegeven. Fraudezaken met geldezels volgen een bepaald patroon. De betaalrekening van de geldezel wordt gebruikt als begunstigde rekening om daarop gelden die afkomstig zijn van fraude te laten storten/ over te maken, zodat deze gelden vervolgens met de bankpas en pincode kunnen worden opgenomen bij een geldautomaat. Vaak wordt voorafgaand aan de opname de opnamelimiet verhoogd en wordt gebruik gemaakt van een nagenoeg lege bankrekening. Deze vorm van fraude kan alleen succesvol zijn als er gebruik wordt gemaakt van een bankpas die niet is geblokkeerd, anders kan het geld niet worden opgenomen. Om die reden wordt doorgaans geen gebruik gemaakt van een gestolen bankpas. In dat geval bestaat immers het risico dat de rekeninghouder van wie de bankpas is gestolen, de bankpas laat blokkeren.

¹⁷ https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/uploads/imported/protocol_incidenten-waarschuwingssysteem_financiele_instellingen_pifi_2021.pdf

¹⁸ <https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:GHDHA:2023:1262>

De Wft en de Wwft bevatten welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden voor de verwerking van persoonsgegevens. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft een verklaring over de rechtmatigheid van de gegevensverwerking afgegeven voor het verwerken van de persoonsgegevens op basis van het Protocol.

De opname in de incidentenregisters werpt belemmeringen op bij het aangaan en afnemen van financiële producten. Denk hierbij aan bankrekeningen, verzekeringen of hypotheek. Zeker bij adolescenten zijn de gevolgen van een lange registratie in de incidentenregisters op de lange termijn groot. De termijn van opname in de registers is afhankelijk van de proportionaliteit, maar kan maximaal acht jaar bedragen.

INZICHT 2024

De inzet van een beschermingsbewindvoerder in plaats van een vrijwillige schuldhulpverlener biedt een krachtigere bescherming voor (ex-)geldezers tegen verdere criminele uitbuiting in de vorm van een geldezel. Onder beschermingsbewind kunnen zij niet meer zelfstandig een bankrekening openen, waardoor criminelen hen niet langer kunnen dwingen om geldstromen via hun rekening te laten lopen. Het geldverkeer wordt gecontroleerd via een geblokkeerde leefgeldrekening, waarbij alleen de bewindvoerder geld kan beheeren en storten. Beschermingsbewind kan niet alleen door de persoon zelf, maar ook door de burgemeester of de officier van justitie worden aangevraagd, waardoor het als een gerichte interventie vanuit meerdere invalshoeken kan worden ingezet. Hier moet wel bij benoemd worden dat criminele uitbuiting bij de persoon een andere vorm kan aannemen.

Een basisbankrekening biedt mensen zonder reguliere betaalrekening onder strikte voorwaarden toegang tot het betalingsverkeer. Dit kan bijvoorbeeld gelden voor vluchtelingen, mensen in een kwetsbare situatie, of personen die vanwege een door de bank gesloten rekening geen toegang meer hebben tot een reguliere rekening. De vijf grootste consumentenbanken in Nederland – ABN AMRO, ING, Rabobank, SNS, en Triodos – hebben hierover een Convenant ondertekend.

Aanvraagproces bankrekening

Het aanvraagproces begint bij een van de vijf aangewezen banken. Indien een geldezel ondersteuning krijgt van een erkende hulpverleningsorganisatie, zoals het Leger des Heils of de reclassering, kan deze helpen bij het indienen van de aanvraag. Hulpverleners moeten wel geregistreerd zijn bij Betaalvereniging Nederland. Bij mensen die onder bewindvoering of curatele staan, wordt de bewindvoerder of curator betrokken bij de aanvraag. Het proces kan enige tijd duren, mede vanwege de Wwft-onderzoeken (Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme) die banken uitvoeren om het financiële systeem te beschermen.

INZICHT 2024

Banken communiceren vooralsnog per post over het aanvraagproces, en vragen of documenten worden direct naar de aanvrager gestuurd. Dit gebeurt in het kader van de privacywetgeving en vanwege het – vooralsnog – ontbreken van expliciete toestemming van de aanvrager om deze informatie met de hulpverlener te delen. Dit kan ertoe leiden dat brieven onopgemerkt blijven. Het advies is om de aanvraag zorgvuldig in te dienen en ervoor te zorgen dat alle benodigde informatie compleet is, zodat de bank zo min mogelijk aanvullende vragen hoeft te stellen. Er volgen na beoordeling van het aanvraagformulier en bijlagen altijd nog standaard Wwft-vragen die een bank aan iedere nieuwe potentiële klant stelt.

Er zijn situaties waarin de noodzaak om een rekening te openen urgent is, bijvoorbeeld bij het betalen van huur. In sommige gevallen kan een buitenlandse bankrekening (bijvoorbeeld van aanbieders uit Duitsland of België die zich ook richten op de Nederlandse markt) tijdelijk een oplossing bieden. Dit brengt echter extra uitdagingen met zich mee, zoals communicatieproblemen en gebruik van buitenlandse bankapps. Het is hierdoor is dit niet voor iedereen een goede oplossing.

Op basisbankrekening.nl staat een overzicht van erkende hulpverleners en lokale instanties die ondersteuning bieden bij het aanvraagproces. Ook verwijst De Volksbank in hun communicatie, zoals EVR-brieven, naar deze website.

Hulpverleners die met regelmaat te maken krijgen met personen waarvoor een gewone betaalrekening geen optie is of lijkt, kunnen bij de Betaalvereniging terecht. Zij kunnen een verzoek indienen¹⁹ voor een voorlichtingsbijeenkomst voor professionals. Hiervan is afgelopen jaar gebruik gemaakt door het Schuldingo Jaarcongres, Fivoor en diverse penitentiaire inrichtingen.

Beschermingsbewind

In Nederland kunnen zowel de burgemeester als de officier van justitie beschermingsbewind aanvragen voor personen die financieel niet zelfstandig kunnen functioneren. De burgemeester doet dit doorgaans wanneer iemand zijn of haar geld verspilt of problematische schulden heeft. De officier van justitie kan eveneens een aanvraag indienen, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van verkwisting of problematische schulden²⁰.

2.9.3 Civiele consequenties

Artikel 6:203 BW bepaalt dat degene die een ander zonder rechtsgrond een goed heeft gegeven, gerechtigd is dit van de ontvanger als onverschuldigd betaald terug te vorderen. De civielrechtelijke afdoening werkt in vier stappen:

- Het slachtoffer laat de bank een terugstortverzoek naar de ontvanger van het gefraudeerde geld sturen.
- Bij weigering vraagt het slachtoffer middels de procedure niet-bancaire fraude de naam, het adres en de woonplaats van de ontvanger op.
- Met deze persoonlijke gegevens laat het slachtoffer een rechtsvertegenwoordiger het geld terugvorderen.
- Als de terugbetaling uitblijft, heeft het slachtoffer de mogelijkheid om een veroordeling aan te vragen bij de civiele rechter en beslag te laten leggen.

Inmiddels zijn tientallen geldezels door de civiele rechter veroordeeld tot terugbetaling van het gehele bedrag dat onverschuldigd op hun rekening werd gestort door slachtoffers. De bedragen

¹⁹ basisbankrekening@betaalvereniging.nl

²⁰ <https://www.gsbb.nl/over-gsbb/>

kunnen fors zijn, in de tienduizenden euro's, en daarmee direct leiden tot een enorme schuld bij slachtoffers, en soms ook hun ouders als financieel verantwoordelijken.

Om de civiele procedure te kunnen starten, is een aangifte nodig. Dit betekent dat civiel recht en strafrecht gelijktijdig zullen gaan lopen. De procedures kennen echter een verschillend tempo; samenhang aanbrengen tussen deze procedures is lastig tot nu toe.²¹ Belangrijke opmerking is dat ook de consequenties van de bank (rekeningblokkade, IVR/EVR registratie) gelijktijdig kunnen lopen. Samengenomen komt er ontzettend veel op de geldezel af.

INZICHT 2024

Een inzicht vanuit de pilot is dat zowel de banken als de politie het belang van maatwerk en een betekenisvolle afdoening zien. Om er zo voor te zorgen dat het slachtoffer geld terugkrijgt maar ook om de geldezel niet verder te laten afglijden. We zien mogelijkheden voor afstemming. Hierbij laat de geldezel bijvoorbeeld goede intenties zien aan de bank, bijvoorbeeld door het overhandigen van een terugbetalingsregeling, wat de bank kan meenemen in het oordeel IVR/EVR. Maar denk ook aan de basisagent die schakelt met gemeenten en de zorg om niet alleen een geschikte interventie te selecteren, maar ook om de zorg te verbinden.

Waarom bewustwording creëren?

Door aandacht te schenken aan geldezelproblematiek zorg je ervoor dat inwoners weerbaar worden voor deze vorm van online criminaliteit: als slachtoffer van de fraudepraktijken, maar ook als potentiële dader. Jongeren waarbij inzichten worden gecreëerd die zorgen voor positieve gedragsverandering zullen hun pas en pincode voor hunzelf houden. Ouders en opvoeders die bewust zijn, kunnen met hun kinderen in gesprek over het gebruik en misbruik van een bankrekening. Scholen kunnen alert zijn op ronspelpraktijken op school zelf en het bijvoorbeeld bespreekbaar maken in de klas. Onthoud dat de doelgroep niet alleen uit potentiële daders bestaat, maar dat ook andere groepen deel kunnen uitmaken van de communicatiedoelgroep. De communicatiedoelgroep is de groep op wie je de boodschap richt. Mogelijk wil je hier ook ouders en opvoeders in betrekken.

Het creëren van bewustwording voorkomt slachtofferschap, verkleint de kans dat jongeren als geldezels optreden en het helpt in het voorkomen dat een geldezel doorgroeit op een crimineel pad. Het is aan te raden om de inzichten uit onder andere het Kwaliteitskader (2024)²² mee te nemen in je aanpak.

2.10 Lokale aanpak Stappenplan

Voor een goede lokale aanpak van geldezels gelden een aantal randvoorwaarden. Die randvoorwaarden worden benoemd in het op te stellen projectplan. De eerste stap is het aanstellen van een projectleider die aan de slag gaat met het vormgeven van de aanpak. In de pilot is ervaring opgedaan met het aanstellen van een gemeentelijke projectleider vanuit het Veiligheidsdomein van de gemeente. Hoewel dit misschien de meest voor de hand liggende keuze is, kan de projectleider

²¹ Momenteel vindt onderzoek plaats naar de civielrechtelijke afdoeningsmogelijkheden,

<https://www.dehaagsehogeschool.nl/onderzoek/kenniscentra/civielrechtelijke-afdoening-van-online-fraude>

https://ccv-secondant.nl/platform/article/de-civielrechtelijke-afdoening-van-online-fraude?__hstc=16376745.03523f774156a6ba97539587e6c41cda.1724760287382.1731054443935.1732088442531.7&__hssc=16376745.1.1732088442531&__hsfp=1209617561

https://ccv-secondant.nl/platform/article/de-civielrechtelijke-afdoening-van-online-fraude?__hstc=16376745.03523f774156a6ba97539587e6c41cda.1724760287382.1731054443935.1732088442531.7&__hssc=16376745.1.1732088442531&__hsfp=1209617561

²² Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/06/05/tk-bijlage-landelijk-kwaliteitskader>

ook zeker vanuit een andere afdeling of organisatie worden aangesteld. Houdt hierbij wel rekening met de informatiepositie die nodig is. De paragraaf hieronder wordt vanuit gemeentelijk perspectief toegelicht.

TIP

In bijlage 4.6 vind je voorbeeldprojectplannen opgesteld door de pilotgemeenten. Deze laten zien hoe je een team samenstelt met diverse partijen, een preventieve en repressieve werkgroep opzet en welke interventies de pilotgemeenten hebben gekozen.

2.10.1 Een aangestelde (gemeentelijke) projectleider

Bij het opstarten van het geldezel-traject is het van belang om een (gemeentelijke) projectleider aan te stellen. De projectleider geeft vorm aan de aanpak binnen de gemeente en start met het opstellen van een projectplan. In het plan worden de taken en rollen van de verschillende partners beschreven.

INZICHT 2024

De pilotgemeenten hebben goede ervaringen opgedaan door vóór het opstellen van het projectplan eerst een projectteam te vormen met diverse partners. Vervolgens werd het projectplan gezamenlijk uitgewerkt, dit zorgde voor commitment van alle betrokkenen. Daarnaast werd commitment verkregen door het plan te bespreken in de lokale driehoek. Dit laatste bleek een belangrijke succesfactor voor het effectief opzetten van zowel een preventieve als repressieve aanpak binnen de gemeente.

De projectleider zorgt voor afstemming van de gemeentelijke activiteiten met de politie en andere partners en speelt een centrale rol in de communicatie naar jongeren, ouders en scholen. Ook monitort de projectleider het resultaat en zorgt voor (tijdige) bijsturing waar nodig. Het is raadzaam om een vast aanspreekpunt bij de politie te hebben om gezamenlijk op te kunnen trekken. Het tijdsbeslag wordt ingeschat op gemiddeld een halve tot één dag in de week, waarbij de aanloopfase meer tijd in beslag zal nemen en naarmate het project vordert de werkzaamheden zullen afnemen. Een laatste piek in de werkzaamheden zit in de evaluatie- en borgingsfase van deze aanpak.

De projectleider staat voor de uitdaging om een projectplan te schrijven, de tweede stap. Elk projectplan bevat – bij voorkeur beknopt – een probleemanalyse en het doel van de aanpak, de beoogde resultaten, randvoorwaarden, activiteiten, overlegstructuren, monitoring/tussentijdse rapportage, communicatie, planning en kosten. Hieronder worden bouwstenen geboden voor een snelle formulering van een beknopt projectplan.

2.10.2 Probleemanalyse

Voor een effectieve inzet van interventies is een gedegen doelgroepanalyse van groot belang. Hoe beter de doelgroep in kaart is gebracht, hoe gericht en effectiever de interventies kunnen worden toegepast. Daarom is het essentieel om te starten met een grondige probleemanalyse. Een waardevol hulpmiddel hiervoor is de Geldezelscan²³, een tool die op basis van statistische gegevens inzicht

²³ <https://geldezeltool.hetccv.nl/>

geeft in ouderschap binnen een gemeente. Daarnaast kan de politie cijfers aanleveren over slachtoffer- en ouderschap, gebaseerd op hun eigen systemen. Een uitdaging hierbij is dat geldezels niet als aparte categorie in deze systemen worden geregistreerd, waardoor een diepgaande analyse door een analist nodig is – iets waarvoor niet altijd tijd of capaciteit beschikbaar is. De analist kan cijfers verkrijgen via de Basisteam, DRIO, Cybercrimeteam, District Recherche, bijvangst landelijke en regionale onderzoeken, automatische routering (LMIO, Centurion) en jongerenwerkers/ ronsellocaties.

Een goed voorbeeld is het DRIO in Noord-Nederland, dat erin slaagde een uitgebreid rapport op te stellen met aantallen, leeftijden en ronsellocaties. Bekijk de werkwijze hiervan in de bijlage 4.2.

Toch is het belangrijk om niet blind te staren op cijfers. Een aanvullende methode voor een grondige doelgroepanalyse is het actief benaderen van instanties die, in het geval van jongeren, direct met hen werken. Denk hierbij aan jeugdinstellingen, ROC's, scholen, jongerenwerkers, buurtteams, financiële hulpverleners en persoonlijke begeleiders. Ga met hen in gesprek over hun ervaringen en observaties om zo een kwalitatieve analyse te vormen die verder gaat dan alleen statistieken. Juist omdat geldezels in het verleden weinig aandacht kregen, is de onderbouwing met cijfers nu nog niet goed mogelijk.

2.10.3 Doel en beoogde resultaten van de aanpak

Het doel van de aanpak kan zich kort laten beschrijven, bijvoorbeeld “Het verhogen van de weerbaarheid van jongeren tegen ronselpraktijken, om (verder) afglijden te voorkomen”. De beoogde resultaten kunnen dan het voorkomen van witwasactiviteiten zijn met behulp van geldezels en hierdoor het doorbreken van een cruciale schakel in criminele activiteiten, maar ook het voorkomen van slachtofferschap en het verlenen van hulp aan jongeren om uit de criminaliteit te komen en te blijven.

2.10.4 Randvoorwaarden

De randvoorwaarden voor de goede uitrol van het project zijn in ieder geval goede samenwerking met de politie en het OM, voldoende capaciteit en draagvlak, goede samenwerking met andere partners, op termijn borging van de werkzaamheden en uiteraard het afsluiten van een convenant voor de gegevensdeling.

2.10.5 Draagvlak

De aanpak van geldezels is niet binnen een dag gereed en leidt niet direct tot zichtbaar resultaat. De gemeentelijke aanpak is gericht op langere termijn. Dit vraagt om draagvlak bij alle partners. De wil om deze problematiek aan te pakken moet er zijn. Enkel met voldoende draagvlak binnen de gemeente, het bestuur en bij de partners zoals politie en OM is de aanpak kansrijk. Het draagvlak zal zich moeten vertalen naar afspraken over beschikbaar gestelde capaciteit tijdens de aanpak, voor het vaststellen van de doelen, het maken van een planning en voor het delen van gegevens.

2.10.6 Samenwerking met de politie en OM

De politie is bezig om hun aanpak van geldezels te structureren en te standaardiseren. Voor de aanpak van geldezels in de gemeente is het noodzakelijk om het volgende na te gaan:

- Zien de politie en het OM de aanpak van geldezels in de gemeente als een prioriteit?
- Willen politie en OM geldezels vanuit ieders eigen verantwoordelijkheid gezamenlijk oppakken?

Voor een effectieve gemeentelijke aanpak van geldezels in de gemeente is het noodzakelijke dat beide vragen met ja worden beantwoord. Als dit niet zo is of niet helder is, dan is het raadzaam om dit onderwerp op de agenda van de lokale driehoek te zetten om de commitment op die manier te verkrijgen.

2.10.7 Voldoende capaciteit, overlegstructuren en een convenant

De gemeentelijke aanpak vraagt naast de inzet van de projectleider ook om inzet van overige ambtelijke capaciteit. Denk daarbij aan werkzaamheden van de communicatiemedewerkers, ambtenaren OOV en ambtenaren betrokken bij onderwijs en leerplicht, het welzijnsbeleid en de schuldhulpverlening.

Naast de gemeentelijke collega's, de politie en het OM kunnen vele andere partners in de aanpak worden betrokken. Door samen te werken met het (online) jongerenwerk en zorgprofessionals kan een volledig dekkende aanpak (preventief tot repressief) worden neergezet. Hiervoor zal een overleg moeten worden opgezet of worden aangesloten bij reeds bestaande overleggen.

Tijdens het opzetten van het project is het van belang om commitment van deze partijen te krijgen. Het is slim om voordat het hele projectplan geschreven is, eerst een sessie met alle (mogelijke) partners te hebben over hoe elke partij zijn rol ziet en welke bijdrage geleverd kan worden. In het convenant kan in de preambule een beschrijving worden gegeven van de rollen en de commitment van alle partijen.

Om informatie-uitwisseling van jongeren tot 25 jaar mogelijk te maken is een jeugdconvenant nodig. Dit convenant regelt de mogelijkheden voor samenwerking en gegevensuitwisseling in de aanpak van jeugdige geldezels. De gemeente is de trekker voor het opstellen van het convenant. Als basis kan hiervoor het Modelconvenant van de Wegwijzer Jeugd en Veiligheid gebruikt worden. Dit modelconvenant is niet specifiek geschreven met het oog op de aanpak van geldezels. Het opstellen van een convenant met partners is een omvangrijke klus. Houdt hier rekening mee in je planning. Tijdens de pilot is hier nog geen ervaring mee opgedaan, omdat werd verwacht dat het maken van afspraken en het aanpassen van het convenant veel tijd zou kosten. Toch moedigen we dit sterk aan, vooral om verdere afglijding van jongeren te voorkomen door intensieve samenwerking met partners.

2.10.8 Activiteiten

Bij het voor het eerst beschrijven van de problematiek, is het voorstelbaar dat nog niet alle activiteiten helder zijn. Start daarom eerst met een globale beschrijving van de problemen en een inschatting van de uit te voeren activiteiten. Hoe meer informatie er gaandeweg komt over de problematiek, hoe gericht de activiteiten kunnen worden ingezet. Het is een project, en in projecten moet ruimte bestaan voor aanpassing, bijsturing of omgooien van de plannen.

Voor het beschrijven van activiteiten kan gebruik worden gemaakt van in deze Leidraad opgesomde activiteiten, zoals voorlichting, ontbieding, huisbezoek of andere activiteiten. Hoofdstuk 3 bevat deze informatie. Denk bij de kosten aan voorlichtingsmaterialen, het (laten) verzorgen van voorlichting op bijvoorbeeld scholen, de kosten van actiedagen en personele kosten. Opsporing en vervolging is het sluitstuk van de aanpak, waarbij de geldezel verbonden kan worden met hulpverleningsinstanties zoals schuldhulpverlening en voor hulp bij het aanvragen van een basisbankrekening²⁴.

2.10.9 Duurzame borging

Een project is per definitie eindig. Het is daarom van belang van te voren na te denken over de inbedding van de activiteiten in de staande organisatie. Voor duurzame borging is het aan te bevelen om de aanpak op te nemen in beleidsplannen en begrotingen van alle samenwerkingspartners (in combinatie met langlopende convenanten) zodat er prioriteit aangegeven blijft worden. Na de opstartfase is een tussentijdse evaluatie belangrijk, waarna beter zicht is op wat de duurzame borging zal behelzen. Het uiteindelijke doel is om het project na verloop van tijd om te vormen naar vaststaand beleid.

---

²⁴ <https://www.basisbankrekening.nl/>

2.10.10 Planning

Ten aanzien van de planning zal voor het volledig inrichten van de randvoorwaarden op circa 6 maanden moeten worden gerekend (opstellen documenten, overleg, besluitvorming, inrichten project). In deze opstartfase kunnen al wel activiteiten worden opgepakt die staan genoemd in de blokken voorlichting, aanpak first offenders en aanpak geldezels met antecedenten.

2.11 Voorlichting

2.11.1 Doel voorlichting (gedragsverandering)

Het doel is dat jongeren geen geldezel worden. De jongeren moeten op het juiste moment én plek de juiste keuzes maken. Het doel is dus om het gedrag van potentiële geldezels te beïnvloeden.

2.11.2 Communicatiestrategieën en gedragsverandering

Focus op gedrag, niet alleen op bewustwording

Hoewel bewustwording belangrijk is, leidt het niet altijd tot gedragsverandering. Het is essentieel om te begrijpen hoe en waar jongeren geronseld worden en welke factoren hen beïnvloeden, zodat gerichte interventies mogelijk zijn.

Definieer je doelgroep specifiek

Een brede doelgroep zoals 'jongeren' is te vaag. Door specifieke kenmerken zoals leeftijd, geslacht, sociale omgeving en opleidingsniveau te bepalen, kan de communicatie beter aansluiten bij de situatie en behoeften van de doelgroep.

Communiceer daar en waar gedrag plaatsvindt

Gedrag kan het meest effectief worden beïnvloed op de plaats en het moment waar het zich voordoet. Als jongeren bijvoorbeeld via sociale media worden geronseld, is het belangrijk om daar zichtbaar te zijn en herkenbare scenario's te gebruiken die aansluiten bij hun beleving.

Bied hulp, maak niet bang:

Angstcampagnes met schokkende beelden kunnen weerstand oproepen en het ongewenste gedrag juist normaliseren. Het is effectiever om het gewenste gedrag te tonen en jongeren handelingsperspectieven te bieden, zodat ze weten hoe ze kunnen reageren op ronselverzoeken.

Test de boodschap

Overweeg of een campagne het juiste middel is voor je doel. Het is een veelvoorkomende misvatting dat communicatie altijd een neutraal of positief effect heeft²⁵. Sommige boodschappen kunnen juist averechts werken en strafbaar of onwenselijk gedrag normaliseren, doordat je met een campagne laat zien dat het (veel) gebeurt. Het is daarom cruciaal om jouw boodschap zorgvuldig te testen en aan te passen.²⁶

Pak de voorlichting structureel aan met focus op kennis, houding en gedrag

Een eenmalige of kortdurende interventie is niet voldoende om gedragsverandering te bewerkstelligen²⁷. Probeer je interventies multimodaal in te richten. Dat wil zeggen; gebruik verschillende wegen en methodieken om je boodschap over te brengen; de kracht van herhaling. Je kunt denken aan een voorlichtingscampagne, gecombineerd met lessen op school en oudergesprekken. Ook is het hierbij belangrijk om niet alleen aandacht te besteden aan feitenkennis.

Sluit aan bij de belevingswereld van je doelgroep

In deze leidraad hebben wij het over jongeren. Probeer rekening te houden met hun cognitieve, sociale en psychologische ontwikkeling en biedt waar mogelijk een doorlopende leerlijn. Je kunt dan denken aan de start met financiële educatie op de basisschool, waarna het accent langzaam verschuift richting veerkrachtig digitaal burgerschap waarbij ze weten wat te doen wanneer ze bijvoorbeeld online een ronselcampagne tegenkomen.

²⁵ Kruisbergen, E., & De Jonge, M. (2023). *Voorkomen is beter dan genezen..., toch? Over goed bedoelde maar potentieel schadelijke vormen van preventie van ondermijning*. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 22(3), 1-22.

²⁶ <https://wegwijzerjeugdneveiligheid.nl/actueel/4-tips-om-het-gedrag-van-potentiele-geldezels-te-beinvloeden/>

²⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/06/05/tk-bijlage-landelijk-kwaliteitskader>

Betrek ouders

Ouders zijn belangrijk in de preventie van criminaliteit omdat zij de eerste en belangrijkste invloed hebben op de opvoeding en gedragsvorming van hun kinderen. Ze kunnen vroegtijdige signalen van risicovol gedrag herkennen en op tijd ingrijpen. Ouders meenemen als een van je communicatiedoelgroepen in dan ook verstandig. Voorlichting en educatie gericht op ouders helpt hen hun kinderen weerbaar te maken.

2.11.3 Integrale aanpak

Het is raadzaam om bij het opzetten van een voorlichtingscampagne qua planning aan te sluiten bij bestaande landelijke initiatieven. Dit zijn bijvoorbeeld:

- De EMMA-week (European Money Mule Action) waarbij jaarlijks vanuit een samenwerking tussen onder andere verschillende landen, Europol, Eurojust en de European Banking Federation (EBF) een internationale actie wordt opgezet om voorlichting te geven en strafrechtelijke onderzoeken te doen naar geldezels. De exacte planning verschilt per jaar, aangeraden wordt om met de politie en het OM deze datum vast te leggen.
- Oktober is cybersecuritymaand en dan vindt de Week van de Veiligheid (6 – 12 oktober 2025) plaats. Andere inhaakmomenten zijn bijvoorbeeld de Week van de Mediawijsheid, Change your password-Day en de Safer Internet day.
- De Nederlandse vereniging van Banken organiseert landelijke campagnes waarbij aansluiting kan worden gezocht. Hier ligt de focus op verantwoordelijkheden van de rekeninghouder en bancaire procedures²⁸. Banken zijn met name op landelijk niveau bezig met de aanpak van geldezels (signaleren bijzondere transacties, maar ook voorlichting). Toch kan het goed zijn om lokale vestigingen te informeren over de aanpak. Zo kan elke (nieuwe) rekeninghouder informatie krijgen over de aanpak op verschillende plekken.
- De Week van het geld is een jaarlijkse themaweek met focus op onderwijs over het leren omgaan met geld. Er is gratis lesmateriaal beschikbaar voor basisonderwijs, voortgezet onderwijs en het mbo²⁹.
- Laat je niet interneppen³⁰ is een meerjarige campagne waarbij de weerbaarheid wordt vergroot van potentiële slachtoffers. Door het aansluiten van een campagne gericht op geldezels, kan het mes aan twee kanten snijden.

Zorg voor een goede planning door een kalender te maken van de landelijke campagnes en van de lokale activiteiten waarbij aangesloten kan worden. Voeg dit toe in het projectplan.

2.11.4 Beschikbaar materiaal

De hoeveelheid voorlichtingsmateriaal, lespakketten en video's is omvangrijk. Het CCV heeft een basisset samengesteld met voorlichtingsmateriaal/-acties beschikbaar, die in de praktijk bruikbaar zijn gebleken.

²⁸ Zie voor een overzicht van de campagnes: <https://www.veiligbankieren.nl/campagnes/>

²⁹ https://www.weekvanhetgeld.nl/onderwijs/?gad_source=1&gclid=CjoKCQIAwtu9BhC8ARIsAl9JHam3KtBUxkiAizKc4SEBJR-73K_4OU_yBgQ5vqx0Ss2oC3mtPf7t4goaAl-cEALw_wcB

³⁰ <https://veiliginternetten.nl/campagnes/laat-je-niet-interneppen/>

TIP

Binnen de pilot wordt gewerkt aan extra voorlichtingsmateriaal aangevuld met inzichten uit de gedragswetenschap, jongerencommunicatie-experts en het Kwaliteitskader effectieve jeugdinterventies (2024). Ook wordt materiaal ontwikkeld voor de doelgroep licht verstandelijk beperkte (LVB) jongeren. Naar verwachting is dit materiaal beschikbaar is in Q3/ Q4 2025.

Het volgende onderscheid is te maken:

Doelgroep jongeren:

- Algemene voorlichting via persberichten, advertenties, brief aan de ouders, flyers, posters, video's en dergelijke. Geen specifieke doelgroep, waarbij het bereik niet alleen jongeren is, maar bijvoorbeeld ook ouders en docenten³¹.
- Risk Factory Twente heeft een veiligheidsscenario ontwikkeld over geldezels en neemt kinderen van groep 7 en 8 mee in een verhaal van een jongen die zelf als geldezels is ingezet³².
- Voorlichting op scholen, bijvoorbeeld door HALT33, of met lespakketten via HackShield³⁴ of Mijn Cyberrijbewijs. Een belangrijk aandachtspunt is dat heel veel programma's via de scholen lopen. Dit moet worden ingepast in hun lesprogramma's. Vroegtijdig overleg is dan ook van belang³⁵.
- Voorlichting gericht op specifieke doelgroepen, zoals LVB-jongeren³⁶.
- Materiaal (socials, drukwerk en banners) aangeboden door Keerpunt waarbij jongeren in een uitbuitingssituatie direct worden aangesproken³⁷.

Doelgroep ouders:

- Informatiebrief voor ouders waarin wordt gewezen op het gevaar van geldezels. Een voorbeeldbrief te vinden in de kennisbank van Noord Holland Samen Veilig³⁸, let op maak eerst een account aan. Deze brief kan bijvoorbeeld worden verzonden door scholen, de politie, of vanuit de gemeente.
- Ouderbijeenkomst georganiseerd door Halt39.

Doelgroep hulpverleners:

- De training 'Criminele Uitbuiting' van STRDR. academy⁴⁰ biedt professionals inzicht in de belevingswereld van jongeren die onder druk of dwang criminele activiteiten uitvoeren. Deelnemers leren signalen van criminele uitbuiting te herkennen, effectieve communicatie met jongeren en hun gezinnen te realiseren en passende hulp te bieden. De training is SKJ-geaccrediteerd voor 25,5 punten.

³¹ Zie bijvoorbeeld: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/nl_posters.pdf of <https://www.nh-sv.nl/kennisbank/cyber/het-geldezelpject/> Achter de inlog van NH Samen Veilig vind je voorbeeldbrieven, flyers en poster waar je gebruik van kunt maken. Je moet wel een account aanmaken.

³² <https://riskfactorytwente.nl/primair-onderwijs/>

³³ <https://www.halt.nl/halt-op-school/voorlichting-geldezels>

³⁴ <https://nl.joinhackshield.com/nl/competitie/geldezels>

³⁵ Ook is het organiseren van een plek waar men signalen kan afgeven een belangrijke stap, het ronselen gebeurt ook vaak rond de school. Er zijn gemeenten die een inloopuur (online) organiseren over veiligheid in en rond de school. Dit zou een voorbeeld kunnen zijn.

³⁶ Zie bijvoorbeeld <https://www.sidn.nl/nieuws-en-blogs/online-tool-maakt-lvb-jongeren-weerbaarder-tegen-geldezels>

³⁷ <https://keerpunt.chat/brand-guide/>

³⁸ <https://www.nh-sv.nl/kennisbank/cyber/het-geldezelpject/>

³⁹ <https://www.halt.nl/voorlichtingen/mbo/geldezels>

⁴⁰ <https://strdr.academy/criminele-uitbuiting>

- Ken je iemand die gedwongen wordt tot criminaliteit en hier niet open over durft te zijn? Verwijs hen dan naar Keerpunt⁴¹. Dit landelijke online hulplatform is er voor jongeren die verstrikt zijn geraakt in de criminaliteit, hierin worden uitgebuit of extra kwetsbaar zijn, maar geen uitweg zien. Keerpunt biedt een veilige en toegankelijke omgeving waar zij anoniem en vertrouwelijk in gesprek kunnen gaan met professionele hulpverleners.
- Slachtofferhulp Nederland ontwikkelde een stappenplan die ondersteuning biedt bij het helpen van een geldezel.⁴²
- Binnen de lopende pilot is een signaalherkenningskaart in ontwikkeling voor professionals deze is naar verwachting in Q2/ Q3 2025 beschikbaar.

Social media campagne geldezels

Een bijzondere vorm van voorlichting is de geëvalueerde social media campagne geldezels⁴³. Deze is ontwikkeld door de Haagse Hogeschool en toegepast in de gemeenten Amersfoort, Apeldoorn, Dordrecht, Eindhoven, Haarlem, Rotterdam en Utrecht. Hierin worden jongeren tot 23 benaderd via social media met nagemaakte ronseladvertenties. Hierbij krijgen ze teksten te zien als: “Geld verdienen met je pas? Klik dan hier! Je hebt snel een paar duizend!!”. Wanneer de jongeren echter op de advertentie klikken komen ze terecht op een afschrikpagina of een hulppagina. Het doel is om het bewustzijn van jongeren omtrent geldezels te verhogen en ze door middel van handige tips handelingsperspectief mee te geven. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het doorlinken naar Keerpunt, waar jongeren anoniem in gesprek kunnen met een hulpverlener over hun situatie⁴⁴ (handleiding is toegevoegd aan bijlage 4.4).

Van beschikbaar materiaal naar een voorlichtingsplan

De hiervoor genoemde opties kunnen natuurlijk ook worden gecombineerd. Voor een goede inzet van voorlichting is het raadzaam om een voorlichtingsplan op te stellen, bijvoorbeeld samen met de afdeling communicatie:

- Welke doelgroep(en) willen we bereiken?
- Waar vinden we die doelgroepen (fysiek, digitaal, hele gemeente of deel/delen van de gemeente)?
- Hoe specifiek willen inwoners aanspreken (van een algemeen artikel in de krant tot een persoonlijk geadresseerde brief)?
- Moet er in andere of meerdere talen worden gecommuniceerd?
- Welk medium willen we inzetten?
- Wat is de beste mix tussen offline (krant/posters e.d.) en online communicatie (Instagram, Telegram, TikTok e.d.)? Te bepalen aan de hand van waar jouw specifieke doelgroep binnen de brede categorie “jongeren” zich voornamelijk bevindt.
- Welke partners kunnen/moeten we betrekken om het voorlichtingsmateriaal te verspreiden (denk aan scholen, sportverenigingen, bibliotheek, buurthuizen, uitgaansgelegenheden, huisartspraktijken e.d.)?
- Eenmalig of frequent?
- Wat zijn de kosten van het middel?

Als je een gerichte interventie wilt uitzetten voor een bepaalde doelgroep, mogelijk in een specifiek deel van de gemeenten, dan is het aan te bevelen om een goede doelgroepanalyse te maken zoals besproken in het hoofdstuk 2.10.2 Probleemanalyse.

⁴¹ <https://keerpunt.chat/informatie-voor-professionals/>

⁴² <https://www.slachtofferhulp.nl/professionals/praktische-zaken/stappenplannen/checklist-gesprek-met-geldezel/>

⁴³ <https://www.dehaagsehogeschool.nl/onderzoek/centres-expertise/naar-een-interventie-tegen-geldezels-een-pilot-de-gemeente-haarlem>

⁴⁴ <https://keerpunt.chat/brand-guide/> en <https://keerpunt.chat/>

2.11.5 Monitoring

De gemeentelijke aanpak van geldezels vraagt om de inzet van (ambtelijke) capaciteit en middelen. Om een beeld te geven wat met die inzet wordt gedaan, dan wel wat het oplevert, is het raadzaam om vooraf te bedenken waarover gegevens voor bijvoorbeeld een bestuurlijke rapportage moeten worden verzameld. Denk bijvoorbeeld aan gegevens die:

- Beeld geven van het bereik van de ingezette voorlichtingsmiddelen (wanneer is bijvoorbeeld een campagne gestart en beëindigd, hoeveel jongeren/anderen zijn er bereikt, hoeveel kosten gemaakt in relatie tot het bereik e.d.), aantal brieven, posts op social media, gehouden presentaties e.d.
- Een indicatie geven of de voorlichting tot daling leidt in aantallen daders (en slachtoffers).

Het strikte verband tussen voorlichting en wijziging in dader- en slachtofferschap zal overigens lastig te leggen zijn, maar het volgen van deze cijfers kan een indicatie geven. Wat overigens niet uit te sluiten is, is dat het aantal aangiften toeneemt. Bijvoorbeeld omdat slachtoffers de aandacht voor de aanpak van geldezels zien en aangifte gaan doen.

2.12 Aanpak first offenders

In de paragraaf Voorlichting ging het om het voorkomen dat jongeren als geldezel worden ingezet. In deze paragraaf gaat het om de aanpak van jongeren die als geldezel zijn geïdentificeerd, maar verder geen criminele antecedenten hebben. Als het gaat om first offenders (en ook om geldezels met meerdere antecedenten: zie de volgende paragraaf) ligt het voortouw aan de ene kant bij de politie (strafrechtelijke aanpak) en aan de andere kant bij deurwaarderskantoren (civiele aanpak). We beschrijven eerst de aanpak vanuit de politie.

Interventies als maatwerkpakket

De gedachte achter deze Leidraad gemeentelijke aanpak geldezels is dat een gezamenlijke aanpak vanuit gemeenten en hun partners recidive of doorgroei kan verminderen. Het is aan te raden bij geldezels maatwerk in te zetten. Dit vraagt om actiegerichtes keuzes te maken per geldezel. Het kan zijn dat een geldezel weliswaar geen antecedenten heeft, maar wel om andere redenen bekend is bij een instantie, waardoor de inzet van bijvoorbeeld een huisbezoek niet handig is, of juist wel. Interventies hoeven nadrukkelijk niet alleen strafrechtelijk van aard te zijn. Het is goed om met de partners een interventiemenu op te stellen; wat kunnen de partners inzetten als interventie, en wat zijn contra-indicaties voor het inzetten van een interventie.

100% aanpak of niet?

Met de partners moet besproken worden of alle first offenders in een gezamenlijke aanpak komen, dus minder maatwerk, of dat er op basis van het interventiemenu en op te stellen contra-indicaties (telkens) een afweging wordt gemaakt, op de persoon. Denk bijvoorbeeld aan relevante indicatoren zoals bekendheid in de hulpverlening, de reden om als geldezel te fungeren (zoals onwetendheid, snel geld willen verdienen, schulden- of andere problematiek) of de beschikbare capaciteit bij bepaalde partners.

Gegevensuitwisseling

De politie beschikt over de namen van personen die worden verdacht als geldezel te hebben gehandeld en zijn de eerste verstrekker aan het samenwerkingsverband. Op basis van de Wpg kan de politie aan samenwerkingsverbanden informatie verstrekken (artikel 20). In een convenant wordt dit nader uitgewerkt.

Interventies

Instantie	Interventie	First offender?	Meerdere antecedenten?
Politie	Stop-gesprek	X	
Politie	Stimuleren doen van aangifte	X	X
Politie	Officiële waarschuwing	X	
Halt	Halt afdoening	X	
OM	Transactie		X
OM	Strafbeschikking (bijv. geldboete)		X
OM	Dagvaarding en vervolging (werk- of leerstraf, zoals So Cool, hechtenis of boete)		X
Gemeente	Waarschuwingbrief, ook aan ouders	X	
Gemeente	Huisbezoek		X
Gemeente	Inzet zorg/hulpverlening		
Reclassering	...		X
Jeugdzorg	...		
Onderwijs	Voorlichting en signalering	X	
Banken	Bankrestricties, al dan niet op aangeven van de ouders	X	X

De verschillende interventies zijn niet uitputtend en zullen samen met de pilot-gemeenten en de klankbord groep in 2024 verder worden aangevuld. Hieronder volgt een toelichting op enkele interventies. Deze worden gaandeweg nader toegelicht en voorbeelden zullen aan deze leidraad worden toegevoegd.

Versturen waarschuwingbrief

In deze brief staat vermeld dat de geldezel verdacht wordt van online fraude, wat de mogelijke gevolgen zijn en wat de geldezel kan doen om hulp te vinden. De first offenders worden zich bewust dat ze in het vizier zijn van justitie en krijgen handelingsperspectief. De brief kan (bij voorkeur aangetekend) worden verzonden of in persoon worden uitgereikt aan de geldezel en - indien minderjarig - aan zijn of haar ouders.

In de brief naar de ouders/verzorgers (bij minderjarige geldezels) is het raadzaam om ook te melden wat de consequenties voor de ouders kunnen zijn: als slachtoffers van minderjarige geldezels een schadeclaim indienen die niet op de geldezel kan worden verhaald, is het mogelijk dat de schade op de ouders wordt verhaald⁴⁵. Noord Holland Veilig⁴⁶ ontwikkelde al een eerste opzet van de brief. Wie de brief ondertekent, moet worden afgestemd met politie en burgemeester (en OM). Ontvangst van de brief wordt geregistreerd in de politiesystemen. Je kunt in de brief verwijzen naar Keerpunt⁴⁷ zodat jongeren anoniem hun verhaal kwijt kunnen en advies krijgen als er sprake is van criminele uitbuiting.

Huisbezoek

Een meer arbeidsintensieve benadering is het afleggen van een huisbezoek, waarbij met zowel de ouders als met de jongere wordt gesproken over het witwassen en de gevolgen. Het doel is om verdere doorgroei op het criminele pad te voorkomen. Ook kan ondersteuning worden geboden bij andere samenhangende problematiek. Het huisbezoek kan worden gecombineerd met de

⁴⁵ Ouders zijn aansprakelijk voor schade veroorzaakt door kinderen jonger dan 14 jaar. Voor kinderen van 14 of 15 jaar geldt dit ook, tenzij ouders kunnen bewijzen dat ze de schade niet konden voorkomen. Pubers van 16 en 17 zijn zelf aansprakelijk, maar als de ouders nalatig zijn geweest, kunnen ook zij worden aangesproken.

⁴⁶ <https://www.nh-sv.nl/kennisbank/cyber/het-geldezelproject/>

⁴⁷ <https://keerpunt.chat/>

waarschuwingbrief. De afweging voor het afleggen van een huisbezoek moet samen met de politie worden gemaakt.. Vanuit dat perspectief is het vormen een koppel van bijvoorbeeld een jongerenwerker met de wijkagent een logische optie. Betrek eventueel ook het veiligheidshuis. Het huisbezoek is een goed moment om gerichte vragen stellen om te bepalen of er sprake is van criminele uitbuiting. Verwijs eventueel naar Keerpunt.

Inzet zorgprofessionals

De inzet van deze interventie hangt samen met de achtergrond van de geldezel en de reden om als geldezel te fungeren. Kijk vanuit deze optiek welke ondersteuning er vanuit de gemeente nodig als het gaat om zorg, zoals het versterken van de persoonlijke weerbaarheid, schuldhulpverlening, werk & inkomen, verslavingszorg e.d. In geval van bijvoorbeeld criminele uitbuiting of identiteitsfraude, kan ook hulpverlening noodzakelijk zijn. Veel jongeren komen in de problemen en kunnen de gevolgen daarvan niet zelf oplossen. Vanuit de gemeente zou het bieden van een één-loket-hulp een goede aanvulling op het beleid kunnen zijn.

Monitoring

Net als bij het thema voorlichting is ook hier monitoring relevant:

- Hoeveel first offenders zijn er gesignaleerd
- Hoeveel daarvan zijn door de politie afgehandeld
- Hoeveel daarvan zijn (in samenwerking) met de gemeente afgehandeld
- Welke interventies zijn daarbij toegepast
- Houd bij of een first offender na de interventies uit de systemen blijft, wanneer hij/zij aan de gestelde voorwaarde voldoet.

Communicatie

Laat de buitenwereld zien wat er op het gebied van de aanpak van geldezels wordt gedaan en welke resultaten zijn behaald. Stem de communicatie wel af met de politie/OM.

Civielrechtelijke afdoening

De civielrechtelijke afdoening biedt slachtoffers van online fraude een alternatieve route in plaats van een strafrechtelijke afhandeling. De civielrechtelijke procedure verloopt in de vier eerdergenoemde stappen:

- Allereerst verzoekt het slachtoffer de bank om een terugstortverzoek naar de ontvanger van het gefraudeerde geld te sturen.
- Als dit verzoek wordt geweigerd, kan het slachtoffer via de niet-bancaire fraudeprocedure de naam, het adres en de woonplaats van de ontvanger opvragen.
- Met deze verkregen persoonlijke gegevens kan het slachtoffer een rechtsvertegenwoordiger inschakelen om het geld terug te vorderen.
- Als de ontvanger weigert terug te betalen, heeft het slachtoffer de mogelijkheid om een veroordeling aan te vragen bij de civiele rechter en beslag te laten leggen.

Een voorbeeld van zo'n civielrechtelijke procedure is Eerste Hulp Bij Online Fraude van de Landelijke Associatie Van Gerechtsdeurwaarders (LAVG). Slachtoffers van online fraude waarbij geld is overgemaakt naar een Nederlands rekeningnummer en die aangifte hebben gedaan bij de politie waarbij een proces-verbaal is ontvangen, kunnen LAVG inzetten om het geld terug te krijgen. Ook in het geval van geldezels maakt het geen verschil dat de geldezel het geld heeft ontvangen en vervolgens heeft doorgegeven. Degene die het geld heeft ontvangen, betaalt dit terug aan het slachtoffer. Artikel 6:203 BW stelt dat iemand die zonder rechtsgrond een goed heeft gegeven, gerechtigd is dit onverschuldigd betaalde bedrag terug te vorderen.

Slachtoffers kunnen via de politie worden gewezen op deze civielrechtelijke afdoening, of kunnen rechtstreeks contact opnemen met LAVG. De consequenties voor de geldezel zijn bij deze methode duidelijk: ontvang je geld op je rekening wat niet aan jou toebehoort, dan moet jij het terugbetalen.

Een belangrijke rol van de gemeente bij deze procedure is de nazorg, geldezels kunnen (verder) in de schulden terecht komen. Los van het dader of slachtofferschap van de geldezel, zal deze persoon de grip op het eigen leven terug moeten krijgen.

Om de civiele procedure te kunnen starten, is een aangifte nodig. Dit betekent dat civiel recht en strafrecht gelijktijdig zullen gaan lopen. De procedures kennen echter verschillend tempo. Samenhang aanbrengen tussen deze procedures is lastig tot nu toe. Het is wel van belang bij civielrechtelijke aanpak de politie ook te informeren, dan kan ook binnen het strafrecht maatwerk geleverd worden.

2.13 Aanpak geldezels met meerdere antecedenten

Bij de aanpak van geldezels met meerdere antecedenten geldt hetzelfde principe als bij de aanpak van first-offenders. Kijk of een standaard-reactie kan worden afgesproken, of opteer voor maatwerk op de persoon. Ook geldt hier dat er een convenant voor gegevensuitwisseling moet zijn. Waar bij de first offender strafrecht echt ultimum remedium is, zal dat hier veel eerder aan de orde zijn. Met name de verbinding met zorg is dan een aandachtspunt vanuit de gemeentelijke aanpak.

Aanpak vergelijkbaar met first offenders

De aanpak van geldezels met meerdere antecedenten komt grotendeels overeen met de aanpak van first offenders:

- Maak afspraken over wel of geen 100%-benadering
- Maak gebruik van waarschuwingsbrieven
- Maak gebruik van huisbezoeken
- Zet gemeentelijke hulpcapaciteit in om de redenen om als geldezel op te treden weg te nemen.

De inzet van cease & desist (stopgesprek) door de politie heeft als het gaat om geldezels met meerdere antecedenten een meer dwingend karakter. Er is natuurlijk wel een verschil: het gaat hier om geldezels met meerdere antecedenten waarbij van naïviteit vermoedelijk geen sprake is en het laten stoppen van de criminele activiteiten vermoedelijk ook een lastiger opgave is. Bedenk ook dat voor jongeren met meerdere antecedenten bestaande aanpakken bestaan (Veiligheidshuis, persoonsgerichte aanpak e.d.). Vanuit dat perspectief zijn mogelijk andere criminele activiteiten dan witwassen de reden dat een geldezel met meerdere antecedenten al in een aanpak zit. In dat geval is het zaak om in die aanpak ook het aspect witwassen mee te wegen/mee te nemen.

2.14 Actiedag geldezels

Een bijzondere interventie is het houden van een Actiedag geldezels. Een specifieke dag waarbij geldezels door de politie worden opgehaald of op het bureau worden ontboden en door een wasstraat worden gehaald: verhoren, hulpgesprekken en beoordelen welke strafrechtelijke vervolgstap passend is. Bij de hulpgesprekken is dan een rol weggelegd voor de gemeenten en andere partners. Denk hierbij aan Slachtofferhulp die tijdens de dag aanwezig zijn, schuldhulpverlening, het jongerenwerk, Humanitas en de reclassering. Het voordeel van een actiedag is de focus leggen op geldezels vanuit de verschillende samenwerkingspartners. Daarnaast kan gestimuleerd worden om aangifte te doen of een melding te maken. Zo kan inzicht verkregen worden in de achterliggende netwerken. Bovendien zou het onderdeel kunnen zijn van de verdediging van een geldezel als er bijvoorbeeld bedreiging is geweest. Hierbij een verwachttingsmanagement belangrijk, de politie maakt een inschatting of het een zaak is.

Een mogelijke opzet van een actiedag is opgenomen in bijlage A.

INZICHT

Het is goed om te weten is dat de reclassering 'standaard' aan tafel zit als de ZSM-werkwijze wordt gevolgd. Voor het project Centurion heeft het OM ervoor gekozen om de reguliere werkwijze van ZSM te gebruiken, de reclassering zit daarbij dus al standaard aan tafel. Zie hier meer info over ZSM: <https://www.om.nl/onderwerpen/veelvoorkomende-criminaliteit-zsm>. Eventueel zou je daar dan extra partijen bij aan kunnen laten sluiten, zoals schuldhulpverlening.

Wat kan je extra doen?

- Vooraf een check op overlap van verdachten met personen die aangemeld zijn bij PGA.
- Flyer met verwijzing naar ondersteuning vanuit de gemeente uitreiken. Zie bijlage 4.3 voor een voorbeeld uit Leeuwarden.
- Fysieke aansluiting van de gemeentelijke kredietbank i.v.m. vrijwillig traject schuldhulpverlening.

Monitoring

Net als bij het thema voorlichting en first offenders is ook hier monitoring relevant:

- Hoeveel geldezels met meerdere antecedenten zijn er gesignaleerd
- Hoeveel daarvan zijn door de politie afgehandeld
- Hoeveel daarvan zijn in samenwerking met de gemeente afgehandeld
- Welke interventies zijn daarbij toegepast
- Volg (binnen de daarvoor geldende regels) of een geldezel met meerdere antecedenten na de interventies uit de systemen blijft.

Communicatie

Laat de buitenwereld zien wat er op het gebied van de aanpak van geldezels wordt gedaan en welke resultaten zijn behaald. Stem de communicatie wel af met de politie/OM.

In het geval van een Actiedag geldezels is het in afstemming met de politie/OM ook een optie om een journalist mee te laten lopen en op die manier extra aandacht te krijgen voor de aanpak van geldezels. Dit vraagt lef van partijen en toestemming van het OM.

3 Ondersteuning van het CCV

Deze leidraad is in ontwikkeling. In november 2023 start een drietal pilotgemeenten met de gemeentelijke aanpak van geldezels met ondersteuning vanuit het CCV. Later is nog een extra gemeente aangesloten, zodat vier gemeenten de pilot doorlopen. Er is een werkgroep ingericht waarbij kennis en ervaringen worden uitgewisseld. Het CCV fungeert daarnaast als vraagbaak en zorgt dat de leidraad aangescherpt wordt met de ervaringen die worden opgedaan. Voorlichtingsmateriaal, projectplannen en andere tijdens de pilotfase ontwikkelde materialen worden daarbij ter beschikking gesteld. Om de aanpak breder te kunnen toetsen is gelijktijdig met de start van de pilots een klankbordgroep met geïnteresseerde gemeenten ingericht.

De klankbordgroep heeft twee functies. Ten eerste geeft deze groep de pilotgemeenten advies tijdens het opzetten en uitvoeren van het project, bijvoorbeeld bij knelpunten. Ten tweede helpt de klankbordgroep bij het evalueren van het project en de leidraad.

Eind 2025 wordt de leidraad afgerond en ligt er een practice based aanpak. Lezers worden in de tussentijd van harte uitgenodigd ervaringen, praktijkvoorbeelden en suggesties te delen met het CCV.

Binnen het CCV is een projectleider aanpak geldezels aangesteld die als centraal aanspreekpunt voor gemeenten dient. Jouw vraag en/of oplossing helpen om deze Leidraad en de vraagbaakfunctie te verbeteren. De projectleider zorgt tevens voor verdere verspreiding van het document en de aanpak in 2025.

4 Bijlagen

4.1 Bijlage A. Toolkit repressieve aanpak voor politie

Toolkit Geldezels

Hulpmiddelen
Geldezels

Toolkit Geldezels

Voor politiecollega's zijn een aantal documenten opgesteld die als hulpmiddel kunnen fungeren bij het organiseren van acties tegen geldezels. Deze documenten zijn allemaal terug te vinden op de agorapagina van het Expertisecentrum Cybercrime en Digitaal Opsporen (ECDO) en die van het LMIO. Hieronder worden ze van een korte toelichting voorzien. Ook is een link bijgevoegd naar het betreffende document.

Domeinkennis Geldezel

Dit document is opgesteld door het VAK en gaat over het hele geldezel-netwerk. Er wordt uitleg gegeven over de verschillende rollen, hoe ze te werk gaan en wat voor personen dit kunnen zijn.
[https://agora.portal.politie.local/sites/170425130905/Gedeelde%20documenten/Domeinkennis%20Geldezels%20\(VAK\).pdf](https://agora.portal.politie.local/sites/170425130905/Gedeelde%20documenten/Domeinkennis%20Geldezels%20(VAK).pdf)

Handleiding organisatie actiedag geldezels

Dit document is een handleiding voor het organiseren van een actiedag. Hierin staat beschreven wat er allemaal nodig is om een actiedag te organiseren. Dit document is niet leidend, maar wel een handig hulpmiddel.

https://teams.portal.politie.local/sites/digitaalplatformoostrecht/PNPOpenbareDocumenten/Aanpak%20Geldezels%20en%20Cybercrime/Handleiding%20organisatie%20geldezel%20actiedag%20V3_Definitief.pdf

Handelingskader zelf meldende geldezel

Het kan voorkomen dat een geldezel zichzelf komt melden. Dit document geeft een handvatten over de afhandeling hiervan.

<https://agora.portal.politie.local/sites/200617124855/SiteAssets/SitePages/Werkdocumenten/202301%20handelingskader%20zelfmeldende%20geldezel.pdf>

Verhoorplan geldezels

Dit is een standaard verhoorplan voor geldezels en bevat zowel een sociaal verhoor als een zaakgericht verhoor. Het verhoor is een voorbeeld en kan aangepast worden.

<https://agora.portal.politie.local/sites/200617124855/SitePages/Werkdocumenten.aspx>

Waarschuwingsbrief Online Oplichting

Op deze pagina staat een uitleg over de waarschuwingsbrief. Dit is een alternatieve afdoening. Er is een voorbeeld van een waarschuwingsbrief te vinden, en een werkinstructie waarschuwingsbrief.

<https://agora.portal.politie.local/sites/220913144241/SitePages/Waarschuwingsbrief%20rekeninghouder.aspx>

Stopgesprek

Er kan ook voor gekozen worden om een stopgesprek te voeren met een verdachte geldezel. Meer informatie over het voeren van een stopgesprek, is te vinden in de interventiebibliotheek:

<https://agora.portal.politie.local/sites/220913144241/SitePages/Stopgesprek.aspx>

4.2 Bijlage B. advies DRIO Noord-NL voor data-analyse aan politie

“In eerste instantie de vraag, naar aanleiding van de pilot Geldezelaanpak CCV waar de gemeente Leeuwarden aan deelneemt, uitgezet richting het DRIO Noord-Nederland bij de thema verantwoordelijke (Cybercrime):

“Hoe krijg ik inzicht in het aantal geldezels binnen ons basisteam”. (ter verduidelijking, het basisteam Leeuwarden valt binnen één gemeente).”

Uit een eerste uitkomst waren de cijfers nagenoeg nihil voor ons basisteam. Omdat ik uit eigen cijfermateriaal uit ons bedrijfsprocessensysteem had gehaald en ik via de wijkagenten informatie kreeg dat er op bepaalde adressen (kwetsbaren) veel aanloop was met betrekking tot het ronselen geldezels, heb ik de vraag nogmaals uitgezet. Hierin heb ik een aantal adressen c.q. woonlocaties (inclusief personen) aangegeven die in mijn ogen in beeld kwamen richting de cijfers geldezels.

Een specialist van het DRIO is hiermee aan de gang gegaan en kwam tot de conclusie dat cijfers niet zo makkelijk naar boven zijn te halen. Gedurende een bepaalde periode zijn mutaties, processen-verbaal en andere registraties handmatig doorgenomen om tot een goed beeld te komen. De betreffende specialist heeft dit met meerdere collega's gedaan. Er is ontzettend veel tijd ingezet om tot de juiste cijfers te komen voor deze projectgroep.

Met andere woorden, mocht je een verzoek doen tot specificeren van de cijfers, hou er dan rekening mee dat de politiestructuren niet zijn ingericht om hier een eenduidige conclusie uit te kunnen trekken en dat het specificeren van de cijfers ontzettend veel tijd kost. Mocht een DRIO dit wel willen doen, geef ze dan zoveel mogelijk 'voeding' om de cijfers goed te kunnen duiden.”

4.3 Bijlage C. Voorbeeld flyer koppeling zorg om uit te delen tijdens actiedag

Gemeente Leeuwarden

Problemen met schuld, inkomen, werk of school? Je kunt ondersteuning krijgen

Je hebt contact gehad met de politie vanwege een strafbaar feit. Dat is heel vervelend, maar wij kijken verder dan dat alleen. Soms komt jouw gedrag voort uit problemen die je hebt. Bijvoorbeeld met je werk, je school of thuis. Soms heeft het te maken met je inkomen. Misschien heb je schulden.

Waar krijg je ondersteuning?
Maak jij je zorgen? Je bent echt niet de enige! De sociale wijk- en dorpensteams van Amaryllis bieden ondersteuning. Een sociaal werker van Amaryllis denkt met je mee in wat jij nodig hebt.

Hoe krijg je ondersteuning?
Bel, mail of kom langs bij Amaryllis. De medewerkers helpen je graag met je vragen en problemen. Zoek een locatie bij jou in de buurt en kom naar een spreekuur of maak een afspraak:

- Kijk op www.amaryllisleeuwarden.nl/wijkteams
- Of bel 058 303 04 00
- Of scan de QR-code

Voor juridische hulp in de strafzaak kun je contact zoeken met het Juridisch Loket Leeuwarden. Zij verwijzen je eventueel door naar een advocaat.

www.juridischloket.nl

4.4 Bijlage D. Handleiding social media campagne

Handleiding social media campagne uit Rapportage interventie geldezels RAAK⁴⁸

Het toepassen van de interventie

De interventie is relatief makkelijk en goedkoop toe te passen door gemeenten en andere geïnteresseerde organisaties. Het is mogelijk een extern (marketing)bureau in te huren om de advertenties uit te zetten, maar het kan ook zelf gedaan worden aangezien het minimale kennis en kunde vraagt van interne professionals zoals communicatieadviseurs. In dit hoofdstuk beschrijven we de belangrijkste stappen voor het toepassen van de interventie.

Stap 1: maak een account aan op Instagram. Dat kan met ieder e-mailadres. Dit account en bijbehorende persoonlijke gegevens is niet zichtbaar voor de doelgroep van de advertenties. Een account is aan te maken via de volgende link:

<https://www.instagram.com/accounts/emailsignup/>

Stap 2: maak een “bedrijfspagina” aan op Facebook. De advertenties worden geplaatst namens dit bedrijf en de naam daarvan is dus zichtbaar voor de doelgroep. Voor de goede orde: het gaat hier niet om het registreren van een ‘echt; bedrijf inclusief bijvoorbeeld kamer van koophandel gegevens, maar alleen om het opgeven van een bedrijfsnaam waaraan de campagne gelinkt kan worden. Gebruikers kunnen ook op die naam klikken en komen dan op de bedrijfspagina terecht en zien daar verder geen informatie. Wij kozen voor de naam “MoneymakerNL”. Het aanmaken van een bedrijfspagina op Facebook kan via de volgende link:

<https://www.facebook.com/business/pages/set-up>

Stap 3: word bekend met de Facebook Ads Manager. Dit betreft de digitale omgeving van Facebook waarin advertenties worden gecreëerd en beheerd. Verken de omgeving, diens functionaliteiten en opbouw, zoals het onderscheid in campagnes, advertentiesets en advertenties.

Stap 4: koppel een betaalmethode aan het account. Hier zijn verschillende opties voor, zoals creditcard en iDeal. Als de advertenties live zijn, wordt er automatisch geld afgeschreven op het moment dat er bepaalde drempelwaarden zijn bereikt.

Stap 5: maak een nieuwe campagne aan in de Facebook Ads Manager. Hieronder worden de belangrijkste componenten bij het maken van een campagne beschreven.

Stap 5a: bepaal het campagnedoel: 1) het maximaliseren van het bereik van de advertenties of 2) zoveel mogelijk jongeren doorsturen naar de landingspagina's. Kies in het eerste geval voor 43 campagnedoel “bereik” en in het tweede geval voor het campagnedoel “verkeer”. Let wel: het tweede doel is duurder dan de eerste.

Stap 5b: bepaal de looptijd en het budget van de campagne. Het is mogelijk een start- en/of einddatum te koppelen aan de advertenties, inclusief een maximaal dagelijks budget.

Stap 5c: bepaal de doelgroep. In het advertentiebeheer is het mogelijk om doelgroepen naar keuze te koppelen aan elke specifieke advertentieset (i.e. verzameling advertenties). Dit betekent dat de advertenties zichtbaar worden voor die doelgroep. Dit kan op basis van demografische kenmerken (waaronder postcodes), interesses en/of online gedrag.

Stap 5d: bepaal waar de advertenties worden geplaatst, bijvoorbeeld in de Instagram Stories en/of Instagram Feed.

---

⁴⁸ Bekkers, L., Leukfeldt, E.R., Van 't Hoff de Goede, S., Misanater Huurne, E., Van Houten, Y., Spithoven, R. (2022). Cyberweerbaarheid: Een gemeentelijk offensief ter preventie van slachtofferschap van cybercrime. Een interventie tegen geldezels.

Stap 5e: ontwerp de advertenties. Advertenties kunnen de vorm aannemen van onder meer een video of een foto. Gebruik geen afbeeldingen van geld in de advertentie om te voorkomen dat de advertenties worden geblokkeerd. Ook zijn er verschillende knoppen te verbinden aan de advertentie, zoals “contact met ons opnemen” of “meer informatie”. De door ons gebruikte advertenties kunnen worden opgevraagd.

Stap 5f: koppel een externe website (“landingspagina”) naar keuze aan de advertentie. Hier komt de doelgroep op terecht wanneer ze op de knop klikken. De keuze voor de landingspagina is afhankelijk van het doel van de campagne: kies voor de pagina “afschrikking” om jongeren te informeren over de risico’s van geldezelen en kies voor de pagina “rehabilitatie” om jongeren te ondersteunen bij het zoeken van legitiem werk. Uiteraard is het ook mogelijk om andere (gemeentelijke) pagina’s te koppelen.

Stap 5g: plaats de advertenties. De advertenties worden eerst automatisch gecontroleerd door Facebook of ze voldoen aan het advertentiebeleid. Dit neemt maximaal 48 uur in beslag.

Stap 6: analyseer de prestatie van de campagne in de advertentierapportage. Deze functionaliteit van Instagram biedt inzicht in een groot aantal statistieken gerelateerd aan de advertenties, zoals de gemaakte kosten, het aantal kliks (op verschillende manieren gemeten), het bereik, het aantal weergaven en enkele demografische gegevens van de jongeren die zijn bereikt.

Voorbeeld advertenties:

Advertentietype A (luxe levensstijl)	Advertentietype B (normalisatie)	Advertentietype C (neutralisatie)

Landingspagina 1: afschrikking

JE BENT STRAFBAAR!

Let op! Je staat op het punt om een misdrijf te plegen. Criminelen gebruiken je bankpas namelijk om gestolen geld weg te sluiten. Als de politie gaat opsporen komen ze bij jou uit. Dan krijg je te maken met zware straffen, waaronder een strafblad.

Je komt in beeld bij de politie

Criminelen willen je rekening gebruiken voor illegale activiteiten, zodat ze zelf onschuldig blijven. Jij komt daardoor 100% zeker in beeld bij de politie. Als de politie dan opzoek gaat naar de daders, staan ze heel snel op jouw stoep. Wil je meer weten over fraude met je bankpas, check dan eens de website van de [colle](#) en [slachtofferhulp](#).

Je krijgt te maken met allerlei gevolgen

Volgens de wet is het uitlenen van je bankpas een vorm van witwassen en dus strafbaar. Je maakt je namelijk schuldig aan overtreding van Artikel 420bis van het Wetboek van Strafrecht. Hierdoor kan je een boete krijgen van wel €75.000. Je kan bovendien nergens meer een bankrekening openen. Ook mag je sommige landen niet meer in. Je krijgt een strafblad. Door het strafblad kom je ook lastig aan een baan. Dat wil je toch niet?!

Het heeft geen zin om je bankpas uit te lenen

Het klinkt misschien wel verleidelijk om snel geld te verdienen, maar vaak krijg je uiteindelijk helemaal geen beloning. Criminelen neppen je. Bovendien ben jij degene die gestolen geld terug moet betalen aan slachtoffers. Er zit dus geen enkel voordeel aan het uitlenen van je bankpas.

Landingspagina 2: rehabilitatie

JE BENT GENEPT!

Je laat je toch niet manipuleren door criminelen? Jij bent verstandiger dan dat. Ze hebben allerlei smoesjes, maar gebruiken je bankpas om onschuldige slachtoffers veel geld afhandig te maken. Daar wil je toch niet aan bijdragen? Er zijn veel manieren om wel op een eerlijke manier geld te verdienen.

Echt geld verdienen?

Snel geld bestaat helaas niet. Er zijn wel leuke manieren om echt geld te verdienen. Wil je weten wat voor baan het beste bij je past? Op [work.nl](#) ontdek je wat je leuk vindt en vind je tips over het vinden van werk. Op zoek naar een bijbaan? Neem een kijkje op de website van [Young Capital](#), zij hebben heel wat baantjes in de aanbieding voor jongeren. Heb je schulden? Er zijn instanties die je kunnen helpen. Kijk eens op de website van [Nieuw](#).

Denk eens aan de slachtoffers

Mensen verliezen soms al hun spaargeld door cybercriminelen. Dit heeft een grote impact, zowel financieel als emotioneel. Stel je eens voor dat jou dit zelf overkomt. Of je familie of vrienden. Door je bankpas uit te lenen draag je bij aan het leed van slachtoffers. Dat wil je toch niet?

Ook jij kan nu nog nee zeggen

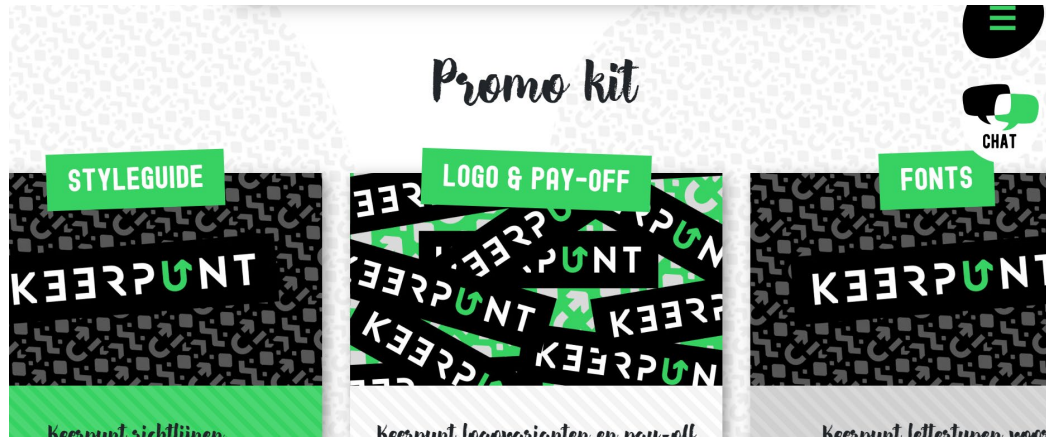
Het is niet normaal en niet steer om je bankpas uit te lenen. Andere leeftijdsgenoten werken ook niet mee aan criminele activiteiten, maar hebben echt werk. Ook jij bent in staat om nee te zeggen. Onthoud dat criminelen je gebruiken om zelf niet in de problemen te komen. Lijkt een aanbod te goed om waar te zijn? Dan is dat vaak ook zo. Soms help het om er met iemand over te praten. Dat kan bijvoorbeeld met een jongerenwerker of iemand van het buurtteam in je gemeente.

4.5 Bijlage E. Promokit Keerpunt

Keerpunt biedt verschillende (informatie-)materialen om partners, media en andere partijen te ondersteunen bij de verwijzing naar Keerpunt, zoals posters, banners, flyers, stickers en handige tips. Kijk daarvoor op <https://keerpunt.chat/brand-guide/>.

4.6 Bijlage F. Voorbeeld projectplannen uit de pilot

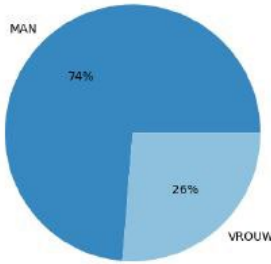
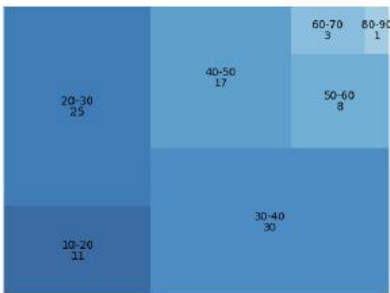
Hieronder drie voorbeeld projectplannen.

Projectplan gemeente Leeuwarden

1. Naam project	Gemeentelijke aanpak geldezels in Leeuwarden
2. Gemeente	Leeuwarden
3. Projectleider <ul style="list-style-type: none"> • Naam • Functie • Emailadres	Senior beleidsmedewerker OOV (Gemeente Leeuwarden)
4. Projectteamleden <ul style="list-style-type: none"> • Naam • Functie • Emailadres	Senior beleidsmedewerker OOV (Gemeente Leeuwarden) Senior beleidsmedewerker OOV (Gemeente Leeuwarden) mailto:grethe.faber@leeuwarden.nl Operationeel expert wijk en digitaal (Politie) Beleidsmedewerker (OM)
5. Beschrijving van de probleemanalyse	Probleemanalyse en definitie geldezel Een geldezel is een katvanger die zijn of haar bankrekening en/of pinpas beschikbaar stelt aan criminelen. De geldezel sluipt daarbij, al dan niet bewust, crimineel verkregen geld door. Op deze manier maakt de geldezel zich schuldig aan witwassen en faciliteert hij/zij bij verschillende vormen van gedigitaliseerde criminaliteit zoals bijvoorbeeld vriend-in-nood-fraude en helpdeskfraude. Gedigitaliseerde criminaliteit en cybercrime veroorzaken aanzienlijke schade bij slachtoffers en hebben een grote impact op de maatschappij. Uit de cybertool van het CCV blijkt dat op basis van de demografische gegevens van onze gemeente 18.483 personen per jaar slachtoffer zijn geworden van gedigitaliseerde criminaliteit en cybercrime. De totale schade bedraagt meer dan 5 miljoen euro. ⁴⁹ Jongeren vormen een aantrekkelijke doelgroep voor het witwassen van crimineel verkregen geld. Zo blijkt uit door de NHL uitgevoerd onderzoek naar online gedrag onder scholieren dat ongeveer 30% van de jongeren wel eens is benaderd om wat bij te verdienen als geldezel. ⁵⁰

⁴⁹ <https://cyberslachtoffertool.hetccv.nl/>. De cijfers zijn indicatief en gebaseerd op lokale demografische gegevens van de gemeente Leeuwarden in combinatie met landelijke gemiddelden die bekend zijn bij het CBS.

⁵⁰ J. Kerstens, D. Schulz, T. Welvaadt en M. van Bruggen. *Digitaal doolhof: Een onderzoek naar online gedrag, online incidenten en online wijsheid onder scholieren in Leeuwarden (2023)*. Leeuwarden: NHL Stenden. P. 28

	<p>Uit actuele cijfers van de politie blijkt dat er in 2023 80 geldezels woonachtig waren in de gemeente Leeuwarden. De meeste geldezels zijn man en tussen de 20 en 40 jaar oud. Zie onderstaande voor de verdeling per leeftijd.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div data-bbox="715 405 1010 432"> <p><i>Geslacht in percentage uitgedrukt</i></p> </div> <div data-bbox="1059 405 1326 432"> <p><i>Leeftijd in aantallen uitgedrukt</i></p> </div> </div> <p>De geldezels wonen redelijk verspreid in de gemeente Leeuwarden, waarbij enkele wijken enigszins opvallen qua aantallen. Dat gaat om xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx en xxx.</p> <p>Verder komen er een aantal ronsellocaties naar voren, namelijk daklozencentra, jeugdzorgcentra en beschermde woonvormen.</p>
<p>6. Beschrijving van het project in hoofdlijnen</p> <ul style="list-style-type: none"> • doel van het project • plan van aanpak • geplande activiteiten • overlegstructuren 	<p>6A: Doel van het project</p> <p>Geldezels vormen zoals hierboven geschetst een cruciale schakel in criminele netwerken. Ze faciliteren het witwassen van geld door, al dan niet bewust, crimineel verkregen geld via hun rekening door te sluizen. Het CCV ontwikkelt een leidraad gemeentelijke aanpak geldezels gericht op jongeren tot 25 jaar, die samen met drie pilotgemeenten zal worden uitgewerkt en in de praktijk zal worden getoetst.</p> <p>Binnen de gemeente Leeuwarden wordt de pilot gemeentelijke aanpak geldezels gestart. De aanpak richt zich op jongeren tot en met 27 jaar. Dit wijkt af van de leeftijd die gehanteerd wordt in de leidraad van het CCV. In de gemeente Leeuwarden draait het programma Preventie met Gezag in Leeuwarden-Oost. De leeftijd die in die aanpak wordt gehanteerd is 27 jaar. Om de aanpak geldezels hier goed op te laten aansluiten hebben wij ervoor gekozen om ook in de aanpak geldezels de leeftijdsgrens van 27 jaar te hanteren.</p> <p>Zoals hiervoor beschreven blijkt uit de cijfers van de politie dat de geldezels in onze gemeente vooral in de leeftijdscategorie 20 t/m 40 jaar zitten. Aangezien de preventie- en voorlichtingsmiddelen uit de leidraad van het CCV zich vooral richten op jongeren zullen wij onze aanpak ook hoofdzakelijk richten op jongeren tot en met 27 jaar.⁵¹</p> <p>Het doel van de aanpak is tweeledig:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het voorkomen van nieuwe aanwas van geldezels - Het voorkomen van doorgroei van geldezels in de criminaliteit <p>De gemeente Leeuwarden draagt met de uitvoering van dit project tevens bij aan het aanscherpen van de leidraad en krijgt ten behoeve van het project ondersteuning van het CCV bij de uitvoering, implementatie en evaluatie.</p> <p>6B: Plan van aanpak en geplande activiteiten</p>

⁵¹ Daarbij dient opgemerkt te worden dat het project Centurion dat gedraaid wordt door de politie en het OM deze leeftijdsgrens niet aanhoudt. Deze leeftijdsgrens wordt dus ook niet gebruikt bij het houden van de later in dit plan beschreven ‘wasstraat geldezels’. Ook als het gaat om gerichte preventie (bijvoorbeeld op ronsellocaties) wordt niet strikt vastgehouden aan de leeftijdsgrens van 27 jaar.

In de eerste fase van het project wordt de projectorganisatie ingericht: een projectteam en twee werkgroepen. Hieronder wordt een beschrijving op hoofdlijnen gegeven. Afhankelijk van nieuwe informatie en/of inzichten kan dit gedurende het project nog enigszins veranderen.

Het projectteam

Het projectteam richt zich op de strategische keuzes en randvoorwaarden in het project, gaat over de planning en houdt zicht op de voortgang van het project.

Naast dit projectteam zullen twee werkgroepen worden gevormd die zich met een specifiek onderdeel/thema in het project bezighouden.

1. Werkgroep preventie en voorlichting

Jongeren moeten zich bewust worden van de risico's en gevolgen om als geldezel op te treden. De volgende onderdelen zijn van belang:

- Informeren wat een geldezel is en op welke manieren je als geldezel kan worden geronseld
- Weerbaar maken van jongeren zodat zij zich niet als geldezel laten inzetten
- Informeren over de consequenties als je je als geldezel laat inzetten

De werkgroep zal een preventie- en voorlichtingsplan opstellen. Er is al veel bestaand materiaal waar gebruik van gemaakt kan worden. Onderdelen van het voorlichtings- en preventieplan kunnen zijn:

- Algemene voorlichting via persberichten, advertenties, brief aan de ouders, flyers, posters, video's etc. Geen specifieke doelgroep, waarbij het bereik niet alleen jongeren is, maar bijvoorbeeld ook ouders en docenten.
- Voorlichting op scholen
- Gerichte voorlichting en preventie (afhankelijk van de beschikbare informatie over welke doelgroepen het meest kwetsbaar zijn en op welke locaties er wordt geronseld).⁵²
- Social media campagne geldezels (lokdoos): Deze campagne is ontwikkeld door de Haagse Hogeschool en in verschillende gemeenten toegepast. Hierin worden jongeren benaderd via social media met nagemaakte ronseladvertenties. Wanneer de jongeren op de advertentie klikken komen ze echter terecht op een afschrikpagina of een hulppagina. Het doel is om het bewustzijn van jongeren omtrent geldezels te verhogen en ze een handelingsperspectief mee te geven.

2. Werkgroep interventies geldezels

Interventiemenu

Waar de werkgroep interventies preventie en voorlichting zich bezig houdt met het voorkomen dat jongeren als geldezel worden ingezet, gaat het bij deze werkgroep om de aanpak van jongeren die zich daadwerkelijk als geldezel hebben ingezet. Dat ziet zowel op first offenders als op geldezels met meerdere antecedenten. De gedachte achter deze aanpak is dat een gezamenlijke aanpak recidive of doorgroei kan verminderen. Interventies kunnen uiteraard strafrechtelijk van aard te zijn, maar er zijn ook andere interventies denkbaar. Er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een stopgesprek, een waarschuwingsbrief of de inzet van hulpverlening. Het is de bedoeling om samen met de partners een interventiemenu op te stellen. Daarbij zal worden nagedacht over wat de verschillende partners in kunnen zetten als interventie en wanneer welke interventie ingezet dient te worden. De koppeling met zorg en

⁵² Werkgroep 2 'interventies geldezels' onderzoekt of er een nieuw convenant opgesteld dient te worden. Werkgroep 1 kan hier voor wat betreft de gerichte preventie op aanhaken.

	<p>hulpverlening vanuit de gemeente en/of andere partners is daarbij erg belangrijk. Hierbij dient ook ruimte te zijn voor maatwerk.</p> <p>De werkgroep zal een interventiemenu geldezels ontwikkelen. De werkgroep onderzoekt daarbij of het mogelijk is om aan te sluiten bij bestaande PGA-aanpakken.</p> <p>Wasstraat geldezels Een onderdeel van werkgroep interventies geldezels is de zogenaamde ‘wasstraat’. Dit is een actiedag waarbij geldezels worden aangehouden of op het bureau worden ontboden en door een zogenaamde wasstraat worden gehaald: verhoren, hulpgesprekken en beoordelen welke strafrechtelijke vervolgstap passend is. Bij de hulpgesprekken is dan een rol weggelegd voor de gemeenten en andere partners. Het voordeel van een actiedag is de focus op geldezels vanuit de verschillende samenwerkingspartners. Voor deze wasstraat sluiten we aan bij het bestaande project van de politie en het OM⁵³.</p> <p>Convenant De werkgroep onderzoekt of de inzet volgens het ontwikkelde interventiemenu mogelijk is onder bestaand convenanten of dat er een nieuw convenant opgesteld moet worden.</p> <p>6C: Overlegstructuren</p> <ul style="list-style-type: none"> - Projectteam: <ul style="list-style-type: none"> o Leden: o Frequentie: Eens per drie weken - Werkgroep preventie en voorlichting <ul style="list-style-type: none"> o Projectleider, beleidsmedewerker OOV, beleidsmedewerker OOV thema jeugd, beleidsmedewerker communicatie, beleidsmedewerker Leeuwarden Oost o De werkgroep kan gebruik maken van de kennis en expertise van de personen in de ‘flexibele schil’ zoals beschreven bij punt 9 in dit plan. o Frequentie: nader te bepalen - Werkgroep interventies geldezels <ul style="list-style-type: none"> o Leden o Frequentie: eens per 3 weken o De werkgroep kan gebruik maken van de kennis en expertise van de personen in de ‘flexibele schil’ zoals beschreven bij punt 9 in dit plan. - Werkgroep Geldezels CCV <ul style="list-style-type: none"> o Afstemming met de andere twee pilotgemeenten. o Frequentie: 1x per maand
<p>7. Wat is het beoogde eindresultaat/eindproduct van het project? Wat wordt er aan het eind opgeleverd?</p>	<p>Het beoogde doel van dit project is tweeledig, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het voorkomen van nieuwe aanwas geldezels - Voorkomen dat bestaande geldezels doorgroeien

⁵³ De wasstraat geldezels is een bestaand project van de politie en het Openbaar Ministerie in Noord-Nederland. Tijdens de wasstraat worden verdachten uitgenodigd voor een verhoor door de politie. Deze verdachten hebben na het verhoor de mogelijkheid om met de reclassering en schuldhulpverlening in gesprek te gaan. Vervolgens volgt er een afdoening van het Openbaar Ministerie. Vaak zal dit via een OM-hoorgesprek op locatie plaatsvinden. Het doel van de wasstraat is om de openstaande zaken versneld en effectief af te doen waarbij er maatwerk kan worden geboden. Door een verdachte na het verhoor met de politie direct met de reclassering te laten praten en de mogelijkheid te beïden om met de schuldhulpverlening in gesprek te gaan wordt getracht om waar mogelijk direct de juiste hulpverlening in gang te zetten met het oog op recidivevermindering.

	<p>Eindresultaat: Een gemeentelijke aanpak van geldezels die zich zowel richt op preventie als repressie.</p> <p>Indirecte resultaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een door het CCV ontwikkelde practise based leidraad welke beschikbaar kan worden gesteld alle Nederlandse gemeenten - Het opbouwen van een netwerk van relevante ketenpartners op het gebied van online criminaliteit 				
<p>8. Hoe zal het beoogde resultaat worden gemonitord?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tussentijdse rapportage • Eindrapportage 	<p>Tussentijdse rapportage In een tussentijdse rapportage zal een verslag van de voortgang van het project worden gegeven.</p> <p>Eindrapportage: Aan het eind van het project zal er een verslag van het project worden gemaakt door de projectleider.</p>				
<p>9. Samenwerking met anderen is must. Met welke partners wil je samen gaan werken en waarom?</p> <p>Denk hierbij aan andere afdelingen of directies binnen de gemeente, de politie, het OM, jongerenwerk, de NVB</p>	<ul style="list-style-type: none"> - OM - Politie - Centurion - Beleidsmedewerker OOV thema jeugd - Beleidsmedewerker sociaal domein jeugd/onderwijs - Medewerker communicatie gemeente - Schuldhulpverlening - PmG Leeuwarden Oost - Amaryllis jongerenwerk - HALT - Scholen - Banken - 3RO - Etc 				
<p>10. Gegevensuitwisseling tussen de samenwerkingspartners wordt mogelijk gemaakt door een convenant.</p> <p>Omschrijf in hoeverre deze randvoorwaarde is verzorgd en/ of welke stappen nog gemaakt dienen te worden. Is een (nieuw) convenant nodig?</p>	<p>Er wordt nog onderzocht of een nieuw convenant nodig is. Dit hangt ook af van de verdere uitwerking van het project.</p>				
<p>11. Is er bestuurlijk draagvlak voor het project en door wie? Is er bijvoorbeeld een collegebesluit of is het verwoord in een beleidsplan?</p>	<p>Op 29 januari 2024 is er door de driehoek ingestemd met deelname aan de pilot.</p>				
<p>12. Hoe ziet de planning eruit van 13 november 2023 tot 15 december 2024</p>	<p>De globale planning ziet er momenteel als volgt uit en kan gaandeweg worden aangepast.</p> <table border="1" data-bbox="646 1899 1556 2152"> <thead> <tr> <th>Planning</th> <th>Activiteit</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Q1 2024</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> - Start maandelijkse werkgroep geldezels CCV - Gemeentelijke aanpak geldezels op de agenda van de driehoek - Opstart en inrichten van het project met het projectteam - Randvoorwaarden in kaart brengen door het projectteam - Brede aftrap met verschillende afdelingen binnen de gemeente en ketenpartners (28 maart 2024) </td> </tr> </tbody> </table>	Planning	Activiteit	Q1 2024	<ul style="list-style-type: none"> - Start maandelijkse werkgroep geldezels CCV - Gemeentelijke aanpak geldezels op de agenda van de driehoek - Opstart en inrichten van het project met het projectteam - Randvoorwaarden in kaart brengen door het projectteam - Brede aftrap met verschillende afdelingen binnen de gemeente en ketenpartners (28 maart 2024)
Planning	Activiteit				
Q1 2024	<ul style="list-style-type: none"> - Start maandelijkse werkgroep geldezels CCV - Gemeentelijke aanpak geldezels op de agenda van de driehoek - Opstart en inrichten van het project met het projectteam - Randvoorwaarden in kaart brengen door het projectteam - Brede aftrap met verschillende afdelingen binnen de gemeente en ketenpartners (28 maart 2024) 				

	Q2 2024	<ul style="list-style-type: none"> - Start werkgroepen - Afronden preventie- en voorlichtingsplan (juni) - Afronden interventiemenu (juni)
	Q3 2024	<ul style="list-style-type: none"> - Uitrollen preventie- en voorlichtingsplan - Uitrollen interventiemenu - Tussentijdse rapportage (september/oktober)
	Q4 2024	<ul style="list-style-type: none"> - Preventie- en voorlichtingsplan loopt door - Interventiemenu loopt door - Wasstraat
	Q1 2025	<ul style="list-style-type: none"> - Eindrapportage
	<p>Uitkomsten pilot worden tussentijds en uiterlijk begin 2025 door het CCV verwerkt in de leidraad.</p>	
<p>13. Continuering na afloop subsidietermijn is een pré. Graag aangeven of en hoe het project na afloop van de subsidie doorloopt en hoe dat financieel geborgd is?</p>	<p>Het project is een pilot van een jaar. Naar aanleiding van de eindrapportage zal worden beslist hoe het project duurzaam geborgd kan worden in de gemeente Leeuwarden. De uitkomsten van de wasstraat zouden in ieder geval gebruikt kunnen worden om de preventieve aanpak gericht in te kunnen zetten. Ook kan dan worden onderzocht of de ontwikkelde aanpak breder ingezet zou kunnen worden, bijvoorbeeld bij andere vormen van online criminaliteit.</p>	
<p>14. Gegevens voor het overmaken van de subsidie: rekeningnummer, naam, kenmerk etc.</p>		

Projectplan gemeente Enschede

Werkgroepleden

- xxx (Gemeente Enschede)
- xxx (Gemeente Enschede)
- xxx (Politie Enschede)
- xxx (Stadsbank Oost-Nederland)
- xxx (Gemeente Enschede)
- xxx (Rabobank)
- xxx (Politie Cybercrimeteam)
- xxxx (Humanitas Onder Dak)

Aanpak Geldezels

Dit document is een uitwerking van het onderdeel Aanpak Geldezels binnen het programma Preventie met Gezag. Dit is een levend werkdocument van de werkgroep 'Aanpak Geldezels'.

Plan van aanpak	
<p>Wat zien we?</p> <p><i>(Of te wel wat is het probleem?)</i></p>	<p>We zien dat, veelal kwetsbare jongeren, geronseld worden om 'snel geld' te verdienen. Dit gebeurt veelal via sociale media (Snapchat, FaceBook, Insta....).</p> <p>Aantallen brengen we in beeld. Politiecijfers van de eerste 5 maanden van 2024 geven aan dat er 32 unieke gevallen van geldezelpraktijken zijn geregistreerd. Humanitas Onder Dak schat in dat binnen hun doelgroep er jaarlijks zo'n 10 à 15 jongeren geronseld worden. (topje van de ijsberg?)⁵⁴. We verwachten dat we maar een klein deel in beeld hebben.</p>
<p>Doelstelling</p>	<p>Doelstelling vanuit de themalijn is om kinderen en jongeren kennis te laten maken met de uitdagingen in de onlinewereld en het versterken van hun weerbaarheid tegen online slachtofferschap en daderschap.</p> <p>Doelstelling van de 'Aanpak geldezels' is om samen met de ketenpartners een lokale aanpak vorm te geven om te voorkomen dat jongeren geldezels worden. De nadruk ligt op Glanerbrug en jongeren in een kwetsbare situatie, waaronder dak- en thuisloze jongeren en jongeren met een lichtverstandelijke beperking (LVB).</p>
<p>Hoe gaan we dit doen?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - We trainen professionals van Humanitas Onder Dak en de Stadbank die met jongeren uit xxx werken om vroegtijdig signalen te herkennen en om de jongeren te helpen als zij geldezel zijn. Hiervoor zetten wij een extern, gespecialiseerd bureau in. - Deze training willen we ook geven aan hulpverlenende organisaties in Enschede die werkzaam zijn met de jongeren in een kwetsbare situatie (jongerenwerk, ROC van Twente, jeugdwerkers van de politie, jongerencoaches van de gemeente Enschede, etc)

⁵⁴ Zie bijlage 1 *Geldezels bij Humanitas Onder Dak*

	<p>- We zetten in op gerichte voorlichting aan jongeren, met de nadruk op dak- en thuisloze jongeren en jongeren met LVB problematiek.</p> <p>-Binnen de werkgroep werken we aan een aanpak op procesniveau (bijv. sneller aanvragen convenantrekening bij de bank).</p> <p>De werkgroep is bij landelijke kennisbijeenkomsten aanwezig om de aanpak zo nodig aan te scherpen.</p> <p>Zie de tabellen op pagina 3.</p>
Financiën	<p>Beschikbaar vanuit PmG voor inzet personele kosten projectleider en externe kosten (zoals trainingen en communicatie):</p> <p>2024: € 12.100</p> <p>2025: € 12:100</p> <p>2026: € 6.050</p>
Welke resultaten leveren we op.	<p>Professionals trainen die als aandachtfunctionarissen werkzaam zijn bij organisaties die veel te maken hebben met de doelgroep dak-thuisloze jongeren en jongeren met LVB problematiek.</p>
Planning	<p>Doorlooptijd van 2,5 jaar.</p> <p>4e kwartaal 2024: start trainingen professionals en voorlichting.</p> <p>1^e kwartaal 2025: evalueren met de aandachtsfunctionarissen</p> <p>...</p>

Uitwerking per actie (*graag aanvullen elk vanuit zijn/haar expertise*)

Professionals trainen – aandacht functionarissen trainen	
Wat	Professionals trainen die in hun dagelijks werk te maken hebben met de kwetsbare doelgroep uit xxx. Preventief om signalen te herkennen en repressief om jongeren te helpen (bijv. geblokkeerde bankrekeningen, meerdere bankrekeningen, of geldproblemen).
Doel	Het overdragen van kennis over geldezels en aanpak. Professionals: weten wat je ziet. Weten waar ze mee bezig zijn. xxx: ook het stuk over uitbuiten in de training Lokaal netwerk creëren.
Doelgroep	In eerste instantie professionals binnen Humanitas Onder Dak en de Stadsbank. Met de wens om dit later te verbreden naar ook organisaties vanuit het onderwijs en hulpverlening. Stadsbank niet veelvuldig met jongeren aan het werk, dus willen niet aansluiten bij de trainingen. De professionals werken met de doelgroep 16 t/m 27 jaar. In de praktijk ligt de grens vaak bij 24 jaar.
Wanneer	Start 4e kwartaal 2024
Kosten	Ntb Actie xxxx: offerte xxx, voor ons volgende overleg laat ik ze aanhaken om te kijken of er maatwerk in de trainingen mogelijk is. € 300,- per persoon. 5 dagdelen training, voor meer info zie bijlage 2. Voorkeur: dagdelen achter elkaar = 2,5 dag. Actie: ophalen bij organisatie wat wel en niet haalbaar is.
Acties	- Lijstje maken met organisaties waar deze jongeren zitten – xxx - Lijstje verdelen obv snelle ingang – xxx - Benaderen medewerkers met vraag of men dit herkent binnen hun organisatie. - Hoe vaak aanvragen van convenantrekeningen binnen Stadsbank? - xxx - xxx vraagt na of de Stadsbank de aanvragen kan monitoren.

Voorlichting aan de doelgroep licht verstandelijke beperking (LVB)	
Wat	Jongeren voorlichten over de gevaren van geldezel zijn, met de nadruk op LVB jongeren. Hiervoor willen we een gerichte aanpak ontwikkelen die aansluit bij de doelgroep. Goede voorbeelden gebruiken en regelmatig evalueren en eventueel bijsturen waar nodig.
Doel	Jongeren met LVB weerbaarder maken.
Doelgroep	Woongroepen jongeren met LVB, MBO-niveaus 1 en 2. Er moet onderscheid worden gemaakt tussen jongeren die naar werk of school gaan (en dus via die route informatie over digitale veiligheid krijgen) en jongeren die geen ouder of mentor hebben en niet naar school gaan, zoals jongeren die bijvoorbeeld bij de Humanitas Onder Dak of het T- team van Jarabee komen.

	Navraag is gedaan bij het Expertise Netwerk LVB. Er zijn geen op zichzelf staande organisaties met alleen LVB jongeren die niet onder bewind staan. Dus de doelgroep zit bij allerlei organisaties.
Wanneer	Start begin 2025
Kosten	Ntb
Actie	- Opstellen voorlichtingsplan - ...

Procesaanpak	
Wat	Gezamenlijk werken we aan een integrale aanpak. Dit leidt tot verbeteringen per instantie (bijv monitoren convenantrekening Stadsbank en versnellen proces bankrekening openen om verdere schulden te voorkomen) en in de samenwerking ertussen. - verbeteren kennis- en informatieuitwisseling. - deelnemen landelijke bijeenkomsten - leren en evalueren. - ... In eerste instantie gericht op Glanerbrug, om later te kunnen verbreden naar een stadsbrede aanpak.
Doel	Integrale aanpak ontwikkelen
Doelgroep	Samenwerkende partijen.
Wanneer	Looptijd project
Kosten	Ntb
Acties	- wat zijn de mogelijkheden om het proces te versnellen om een basisbetaalrekening te openen voor een jongere die zich meldt bij de Stadsbank. (Rabobank) - Hoe vaak vraagt Stadsbank een convenantrekening aan (Stadsbank). Kan dit in hun systeem geregistreerd/ gemonitord worden? - Aantallen meldingen geldezels bijhouden voor Glanerbrug irt Enschede (Politie) - ...

Rolverdeling en verantwoordelijkheden

Gemeente Enschede

xxx: Vanuit de gemeente heb ik de rol als projectleider waarbij ik per week 4 uur besteed aan de aanpak van geldezels. De uren worden betaald vanuit Preventie met Gezag. Tot augustus 2025 gaat de gemeente dit samenwerkingsverband aan met ondergenoemde partijen om het aantal geldezels in de gemeente te verminderen. Het voorzitten van de werkgroep, uitzetten en uitvoeren van acties zijn mijn voornaamste taken. Ook deelname in landelijke werkgroep Geldezels voor kennisuitwisseling.

xxx: vanuit de afdeling Communicatie sluit ik aan bij de werkgroep Aanpak Geldezels. Hierbij besteed ik per maand 4 uur aan de werkgroep. Deze uren zullen met circa 3 uur extra opgeplust worden bij de daadwerkelijke uitvoering. Mijn taak is het actief meedoen in vergaderingen en acties uitvoeren die onder communicatie vallen.

xxx: Vanuit de gemeente heb ik de rol als Verbindingsambtenaar Veiligheid. Voor dit project heb ik een advies- en aanjaagfunctie. Mijn taak is om actief mee te kijken, te sturen en indien nodig actief

acties uit te voeren samen met Miriam. Ik besteed per maand 4 uur aan de werkgroep en ongeveer 2 uur los voor het uitvoeren van acties.

Humanitas Onder Dak:

xxx: Als beleidsmedewerker lees en denk ik mee in de planvorming en uitvoering van het project 'Geldezels' zodat deze goed aansluit bij de doelgroep die wij binnen de opvang hebben. Dit zijn voornamelijk dak-thuisloze jongeren en in mindere mate studerende jongeren aan het ROC van Twente, tussen de 18 en 27 jaar. Daarnaast zorg ik ervoor dat de relevante zorgorganisaties binnen Enschede aangesloten worden en blijven zodat de juiste hulpverleners trainingen en intervisies krijgen en we met deze professionals een breed netwerk bouwen in de stad. Ik besteed hier 6 uur per maand aan.

Stadsbank Oost-Nederland:

xxx: de ureninzet is enerzijds afhankelijk van het aantal jongeren dat bereikt wordt, maar wordt anderzijds benut voor voorlichting en scholing. Inschatting is 8 uur per week. Het aanvragen van een nieuwe rekening en vervolgens het oplossen en stabiliseren van achterstanden die zijn ontstaan doordat er een periode geen bankverkeer plaats heeft kunnen vinden. Mijn ureninzet voor de werkgroep Aanpak Geldezels is variabel. Als er een aantal personen zijn die slachtoffer zijn, dan kan ik mijn uren er met gemak in kwijt, maar als het moeilijk wordt om ze in beeld te krijgen, dan wordt het een ander verhaal.

Rabobank Zuid Oost Twente:

xxx: Vanuit de Rabobank sluit ik regelmatig aan bij de werkgroep Aanpak Geldezels. Wij komen als bank veel in aanraking met deze problematiek en zien vanuit ons lokale Marktteam Enschede onze maatschappelijke rol om actief mee te denken.

Politie Cybercrimeteam:

xxx: Vanuit mijn rol als interventiespecialist van Team Cybercrime Oost-Nederland sluit ik 4 uur per maand aan bij de werkgroep Aanpak Geldezels. Mijn taken zijn onder andere het actief bijdragen aan de vergaderingen, het leveren van cijfers uit de politie intelbeelden en het voorzien van kennis uit mijn rol als interventiespecialist en achtergrond als gedragsdeskundige.

Politie Enschede:

xxx: vanuit Enschede ben ik als digitaal wijkagent aangesloten bij project Aanpak Geldezels. Ik sluit aan bij de werkgroep en zorg dat jeugdagenten bij het initiatief betrokken worden. Daarnaast ben ik coördinator voor de social media van politie Enschede. Vanuit deze rol kan ik ook communiceren over het project.

Projectplan gemeente Vlaardingen met onderaan opzet intentieverklaring driehoek

1. Naam project	Gemeentelijke aanpak Geldezels
2. Gemeente	
3. Projectleider <ul style="list-style-type: none"> • Naam • Functie • Emailadres 	Regisseur Preventie met Gezag
4. Projectteamleden <ul style="list-style-type: none"> • Naam • Functie • Emailadres 	<p>Gemeente Trainee team Openbare orde en veiligheid Projectmedewerker team Openbare orde en veiligheid</p> <p>Politie Digitaal Wijkagent</p> <p>OM</p> <p>Pak je Kans Ambulant jeugdhulpverlener</p> <p>Halt</p> <p>Minters Jongerenwerker</p>
5. Beschrijving van het project in hoofdlijnen <ul style="list-style-type: none"> • doel van het project • plan van aanpak • geplande activiteiten • overlegstructuren 	<p>5A. Doel van het project Geldezels vormen een cruciale schakel in criminele netwerken. Ze faciliteren het witwassen van geld door, al dan niet onbewust, crimineel verkregen geld via hun rekening door te sluizen. Het CCV ontwikkelt een leidraad 'gemeentelijke aanpak money mules'. Het CCV werkt de leidraad samen met twee pilotgemeenten uit en toetst deze in de praktijk.</p> <p>Binnen de gemeente Vlaardingen start de pilot 'gemeentelijke aanpak geldezels'. Het doel van de aanpak is het doorbreken van de schakel binnen het criminele proces door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het voorkomen van nieuwe aanwas van geldezels; - het voorkomen van doorgroei van geldezels in de criminaliteit. <p>De gemeente draagt met de uitvoering van dit project tevens bij aan het aanscherpen van de leidraad en krijgt daarbij ondersteuning van het CCV bij de uitvoering, implementatie en evaluatie.</p> <p>5B & 5C Plan van aanpak en geplande activiteiten Het projectteam bestaat uit partijen die het meest betrokken zijn bij de vroeg signalering en aanpak van geldezels. Deze partijen spelen niet alleen een rol bij repressie, maar ook in preventie en het bieden van toekomst perspectief waarbij jongeren geen geldezel slachtoffer worden.</p> <p><u>Themabijeenkomsten</u> De politie, het OM, Pak je Kans, Halt en Minters leveren input bij twee themabijeenkomsten georganiseerd door de gemeente:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De eerste themabijeenkomst richt zich op het ontwikkelen van een bewustwordingscampagne gericht op geldezels; 2. De tweede themabijeenkomst richt zich op het ontwikkelen van een signaalherkenningskaart die bruikbaar is voor de partijen die

deelnemen aan dit project. De signaalkaart zal het herkennen van geldezels moeten vergemakkelijken.

Naar aanleiding van deze twee themabijeenkomsten neemt de gemeente de verantwoordelijkheid voor het vormgeven van de bewustwordingscampagne en de signaalherkenningskaart.

Wat van de partijen wordt verwacht:

- Het aanleveren van een afgevaardigde voor deelname aan de twee themabijeenkomsten. Dit vraagt tijd in voorbereiding voor de themabijeenkomsten en aanwezigheid bij de themabijeenkomsten. De tijd in voorbereiding kan verschillen per partij, afhankelijk van input. Dit zal maximaal drie uur vergen. Per themabijeenkomst wordt er drie uur gevraagd aan inzet, wat in totaal uitkomt op zes uur aan inzet;
- Aanwezig zijn bij slotbijeenkomst om de bewustwordingscampagne en signaalherkenningskaart te evalueren.

Aanvullende activiteiten

Naast het feit dat de gemeente verantwoordelijkheid draagt voor de bewustwordingscampagne en de signaalherkenningskaart, zal de gemeente ook het spel HackShield uitrollen in mei 2024 voor basisschoolleerlingen in Vlaardingen. In het spel wordt onder andere het thema geldezels behandeld. Ook speciaal onderwijs wordt hierin meegenomen, gezien de kwetsbare doelgroep. Daarnaast zal het onderwerp geldezels worden behandeld in de lessen die Minters geeft vanaf maart 2024 op het basisonderwijs en voortgezet onderwijs. De lessen vallen onder het project 'Campagne tegen wapenbezit'. In deze lessen wordt het maken van keuzes behandeld, zo ook het maken van de keuze om geldezel te worden. De politie, Minters en Halt geven daarnaast ook voorlichting op de basisscholen in Westwijk. Dit valt onder het lesprogramma 'Kapot Sterk' en 'Doe effe normaal'. 'Kapot Sterk' en 'Doe effe normaal' richten zich op kinderen uit groep 7 en 8. Dit programma maakt kinderen bewust van en weerbaarder tegen verleidingen.

5D. Overlegstructuren

Projectteam

Het projectteam richt zich op de strategische keuzes en randvoorwaarden in het project, gaat over de planning en houdt zicht op de voortgang van het project.

- Leden: Nader te bepalen afgevaardigden;
- Frequentie: twee themabijeenkomsten en evaluatiebijeenkomst.

Werkgroep communicatie

Werkgroep communicatie richt zich op het verder formuleren van de bewustwordingscampagne en signaalherkenningskaart naar aanleiding van de input van het projectteam.

- Leden: Trainee team Openbare Orde en Veiligheid gemeente, Projectmedewerker team Openbare Orde en Veiligheid gemeente en communicatieadviseur gemeente;
- Frequentie: twee keer in de maand.

Werkgroep Geldezels CCV

Afstemming met andere pilotgemeente en het CCV.

- Leden: Trainee team Openbare Orde en Veiligheid, Projectmedewerker team Openbare Orde en Veiligheid en Regisseur Preventie met gezag;
- Frequentie: 1 keer per maand.

<p>6. Beschrijving van de probleemanalyse</p>	<p>Vanuit het Landelijk Meldpunt Internetoplichting (LMIO) zijn in de periode 2018-2023 157 unieke geldezels geregistreerd. Dit is op basis van aangiftecijfers van geldezels welke gekoppeld zijn aan aan- en verkoopfraude. Uit de geldezeltool komt een schatting van 65 jongeren op basis van het aantal jongeren in de leeftijdscategorie 15-25 (met als bron: https://hetccv.nl/onderwerpen/cybercrime/geldezel-tool/). Houd er rekening mee dat deze aantallen indicatief zijn en gebaseerd zijn op een onderzoek onder 3000 respondenten.</p>					
<p>7. Wat is het beoogde eindresultaat/eindproduct van het project? Wat wordt er aan het eind opgeleverd?</p>	<p>Het eindresultaat is enerzijds bewustwording vergroten onder de doelgroep en anderzijds vroeg signalering stimuleren bij de betrokken partijen aangesloten bij het project. Middels volgende acties willen we dit waarborgen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bewustwordingscampagne; 2. Signaalherkenningskaart; 3. Voorlichtingslessen op basisschoolonderwijs (HackShield, Kapot Sterk & Doe effe normaal); 4. Voorlichtingslessen onder het project 'Campagne tegen wapenbezit' waarin het onderwerp geldezels wordt besproken. Deze lessen worden gegeven op basis- en voortgezet onderwijs (Minters). 					
<p>8. Hoe zal het beoogde resultaat worden gemonitord?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tussentijdse rapportage • Eindrapportage 	<p>Het meten van de vergrote bewustwording en toename in vroeg signalering is niet mogelijk aan de hand van één rapportage, wel pakt de werkgroep CCV de verantwoordelijkheid om de acties tussentijds en na afloop van het project te monitoren en te evalueren aan de hand van onderstaande punten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bewustwordingscampagne; <ul style="list-style-type: none"> - Het aantal kanalen dat we gebruiken om bewustwording te creëren; - Indien mogelijk het aantal mensen dat we bereikt hebben; 2. Signaalherkenningskaart; <ul style="list-style-type: none"> - Het aantal partijen van het projectteam dat de signaalherkenningskaart daadwerkelijk in gebruik neemt; 3. Voorlichtingslessen op basisschoolonderwijs (HackShield); <ul style="list-style-type: none"> - Het aantal scholen dat bereikt is; - De evaluatie van het spel bij de doelgroep; 4. Voorlichtingslessen onder het project "Campagne tegen wapenbezit" waarin het onderwerp geldezels wordt besproken. Deze lessen worden gegeven op basis- en voortgezet onderwijs (Minters). <ul style="list-style-type: none"> - Het aantal scholen dat bereikt is; - De evaluatie van de les bij de doelgroep. 					
<p>9. Samenwerking met anderen is must. Met welke partners wil je samen gaan werken en waarom?</p>	<p>De politie, het OM, Pak Je Kans, Halt en Minters nemen deel aan het projectteam, omdat deze partijen het meest betrokken zijn bij de problematiek. Het sociale domein zal vanuit de gemeente worden betrokken bij de pilot geldezels.</p>					
<p>10. Gegevensuitwisseling tussen de samenwerkingspartners wordt mogelijk gemaakt door een convenant.</p>	<p>Niet van toepassing.</p>					
<p>11. Is er bestuurlijk draagvlak voor het project en door wie? Is er bijvoorbeeld een collegebesluit of is het verwoord in een beleidsplan?</p>	<p>Ja, het komt terug in het integraal veiligheidsplan (2024-2027) en onze burgemeester is bovendien portefeuillehouder cybercriminaliteit in onze regio. Daarnaast conformeren alle partijen zich aan dit project middels het ondertekenen van het projectplan.</p>					
<p>12. Hoe ziet de planning eruit van 13 november 2023 tot 15 december 2024</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="662 1957 1046 1995">Planning</th> <th data-bbox="1046 1957 1485 1995">Activiteit</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="662 1995 1046 2143">Q2 2024</td> <td data-bbox="1046 1995 1485 2143"> <ul style="list-style-type: none"> - Ondertekenen projectplan in de lokale driehoek; - Ondertekenen projectplan Pak je Kans, Halt en Minters; - Aanleveren afgevaardigden partijen; </td> </tr> </tbody> </table>	Planning	Activiteit	Q2 2024	<ul style="list-style-type: none"> - Ondertekenen projectplan in de lokale driehoek; - Ondertekenen projectplan Pak je Kans, Halt en Minters; - Aanleveren afgevaardigden partijen; 	
Planning	Activiteit					
Q2 2024	<ul style="list-style-type: none"> - Ondertekenen projectplan in de lokale driehoek; - Ondertekenen projectplan Pak je Kans, Halt en Minters; - Aanleveren afgevaardigden partijen; 					

		- Voorbereiden input voor themabijeenkomsten.
	Q3 2024	- Themabijeenkomsten bijwonen afgevaardigden; - Vormgeving aan de acties door werkgroep communicatie.
	Q4 2024	- Tussentijdse rapportage; - Uitrollen en monitoren van acties.
	Q1 2025	- Monitoren van acties; - Eindevaluatiebijeenkomst; - Eindrapportage.
13. Continuering na afloop subsidietermijn is een pré.	Nog te bepalen.	
14. Gegevens voor het overmaken van de subsidie: rekeningnummer, naam, kenmerk etc.	Rekening gemeente, nog te bepalen.	

Accordering projectplan

Naam gebiedsofficier OM:

Datum:

Handtekening:

Naam sectorhoofd Politie

Datum:

Handtekening:

Naam burgemeester Vlaardingen:

Datum:

Handtekening:

Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) is een onafhankelijke stichting die partijen en veiligheidsprofessionals helpt om Nederland veiliger en leefbaarder te maken.

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
Churchillaan 11, 3527 GV Utrecht
Postbus 14069, 3508 SC Utrecht

T (030) 751 6700
E info@hetccv.nl
I www.hetccv.nl

